

YTB Türkçe dlleri Seçkisi

2020



YTB 2020
TÜRKÇE ÖDÜLLERİ SEÇKİSİ

Editörler
Ali Işık
İsmail Yıldız



YTB 2020 Türkçe Ödülleri Seçkisi

Sertifika No	: 41826
ISBN	: 978-975-17-4722-8
YTB Yayınları	: 5
I. Baskı	: Ocak 2021
Son Okuma	: Erdoğan Muratoğlu
Teknik Hazırlık	: Ahmet H. Karahan
Kapak	: Ahmet H. Karahan
Baskı	: Ankara Ofset Basım Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. Sertifika No: 17937 Zübeyde Hanım Mah. Sebze Bahçeleri Cad. No: 93/43-44 İskitler-Altındağ/Ankara www.ankaraofset.com.tr Tel: 0 312 384 50 63

Tüm hakları Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığına aittir. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Metinlerden yazarları sorumludur.



Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı
Oğuzlar Mah. Mevlana Bulvarı No: 145 P.K: 06520
Balgat / ANKARA
Tel: 0(312) 218 40 00 • Faks: 0(312) 218 40 49
info@ytb.gov.tr
Kep adresi: ytb@hs01.kep.tr

İÇİNDEKİLER

Takdim	7
--------	---

I. BÖLÜM: ÖYKÜ ÖDÜLLERİ

Birincilik Ödülü Muhammed Furkan Uzun Bir Şaheser	12
İkincilik Ödülü Münire Eslem Bozkurt Ev	16
Üçüncülük Ödülü Harun Reşid Acaroğlu Kader Gelince Göz Kör Olur	22
Üçüncülük Ödülü Derya Sağlam Erik Ağacı	34
Jüri Özel Ödülü Mehmet Akif Duman Deniz Feneri	42

II. BÖLÜM: DENEME ÖDÜLLERİ

Birincilik Ödülü Sema Şahbaz Avrupa'nın Gönül İşçileri	54
İkincilik Ödülü Emine Doğrul Sen de Yaz!	60

Üçüncülük Ödülü
Ümit Zeyneb Yücel
Bitmeyen Yolculuk: Medeniyet Arayışı 64

Jüri Özel Ödülü
Zümra Ufuk Feucht
Yazma (C)Esareti 70

III. BÖLÜM: ŞİİR ÖDÜLLERİ

Birincilik Ödülü
Ömer Faruk Bağ
Yüncüoğlu'nun Yâdına 78

İkincilik Ödülü
Sema Güngör
Çağrı 82

Üçüncülük Ödülü
Aykut Kaya
Anadil Bahçesi 86

Jüri Özel Ödülü
Yusuf Şimşek
Elif 90

Jüri Özel Ödülü
Yeter Demir Ekici
Münacaat 94

TAKDİM

Onlarca asra kök salan şanlı geçmişimizin ulu medeniyet çınarı Türkçemiz, hem beslendiği kaynaklar hem de ihtiva ettiği mânâ evreni bakımından dünyanın en zengin ve en güzel dillerinden biri... Tarih boyunca bizler, kendimizi onun dallarında yeşeren kelime yapıpraklarında bulduk... Ruhumuzu onun gölgesinde dinlendirdik. Türkümüzü onunla söyledik, ağıtımızı onunla yakıtık. Şiirimizi ona yazdık, destanımızı onda haykırdık. Derdimizi de neşemizi de onun sözcükleriyle, deyimleriyle, deyişleri ile ifade ettik. Geçmişle bugünü onda birleştirdik, geleceğe onunla seslendik. Onun hikmetli sözleriyle istikamet belirledik. İlmi onunla öğrendik, sanatımızı onunla icra ettik. Geniş bir coğrafyada soydaşlarımızı onunla kucakladık, gönüllere onunla girdik. Sesimizi dünyada onunla aksettirdik, insanlığın ortak mirasına onun engin imkânlarıyla katkı sunduk. Türkçe, bizim dil yurdumuz oldu.

Bizim için bu denli hayati bir önem taşıyan Türkçemiz, hiç şüphe yoktur ki bugün ana vatanlarından uzakta yaşayan diasporadaki vatandaşlarımız, bilhassa gençlerimiz için aynı nispette, hatta daha fazla ehemmiyet arz ediyor. Zira diaspora mensubu gençlerimizin Türkçeye ve onun düşünce sistematiğine hâkim olmaları, onu tam anlamıyla idrak etmeleri; kültürümüzle, kimliğimizle ve milletimizle olan bağlarını güçlendirecek, onlara yepyeni ufuklar açacaktır. Dahası, ana dillerini

etrafıca özümseyen gençlerimiz onda kendilerini bulacak, dünyayı onun sunduğu yeni perspektiflerle sezme, yorumlama ve anlamlandırma imkânı elde edeceklerdir.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı olarak, diasporadaki gençlerimizin ana dillerindeki yetkinliklerini artırarak Türkçe okumalarını, düşünmelerini ve yazmalarını teşvik etmek amacıyla, ilkinin geçtiğimiz yıl düzenlediğimiz “YTB Türkçe Ödülleri” programını şiir, öykü, deneme ve kitap desteği olmak üzere, toplam dört kategori altında ikinci kez tertip ettik. Kaleme aldıkları son derece nitelikli edebi metinlerle programımıza büyük bir ilgiyle katılan gençlerimiz, göğsümüzü bir kez daha kabarttı ve diasporamızın parlak geleceğine ilişkin ümitlerimizi yeniden yeşertti.

Ödül programı kapsamında Başkanlığımıza gönderilen eserler, teknik incelemelerin ardından Seçici Kurul Üyelerince titiz bir şekilde değerlendirildi. Kurul üyeleri söz konusu eserleri incelerken; dil bilgisi ve imlâ kurallarına riayet, dil ve ifadede yetkinlik, özgünlük ve kurgu bütünlüğünün yanı sıra, eser sahibinin yurt dışında doğup büyümüş veya yaşamının büyük bir bölümünü yurtdışında geçirmiş olması ve bu arka planın da metinde varlığını hissettirmesi gibi kriterleri dikkate aldı. Bununla birlikte, edebiyat mahfillerindeki ağırlığını gün be gün artıran Türk Diaspora Edebiyatındaki eser çeşitliliğine katkı sunmak maksadıyla, diaspora kültür ve yaşantısından gerçekçi ve etkileyici kesitler sunan eserler, puanlama aşamasında bir adım öne çıkarıldı.

YTB Türkçe Ödülleri’ne başvuran tüm adaylara teşekkürlerimi sunarken; dereceye giren ve ödül kazanan eser sahiplerini tebrik ediyor, diasporamızın Türk Edebiyatı ile kurduğu ilişkinin daim olmasını temenni ederek yarışmada emeği geçen herkesi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Abdullah EREN

YTB Başkanı

I. BÖLÜM

ÖYKÜ ÖDÜLLERİ

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

MUHAMMED FURKAN UZUN

1994'te Almanya'nın Aalen şehrinde dünyaya gelen Furkan Uzun, ilk ve orta öğrenimini burada tamamladı. Aalen Üniversitesinde makine mühendisliği alanında lisans ve yüksek lisans öğrenimi gördü. Hâlen Almanya'da yaşamaktadır. Edebiyat ilgisi çocukluğunda başladı. Türk ve Alman Edebiyatına ilgi duyan yazar, modern Türk öykücülerini yakından takip ediyor. Yazar, öykü yazmakta ısrarlı. Ana dili seviyesinde Türkçe ve Almanca bilen yazarın öyküleri *Telve* dergisinde yayımlanıyor.

BİR ŞAHESER

Verdiğim ilandan sonra, büronun önüne genç bir adam geldi. Kaybedecek vaktinin olmadığını belirtmek isteyerek hâl hatır sormadan ‘*Selim Efendi sen misin?*’ dedi. Ben tasdik ederek kafamı salladım.

— Bu şehirde hayatını kaybeden herkesin ölümünü sen duyuruyormuşsun, öyle mi?

— Evet, doğru duymuşsun, diye karşılık verdim. İşimi otuz yıldır itina ile icra ediyorum. En fiyakasız ölümü bile şaşaa ile duyuruyorum. Öyle ki insanlar ‘*Keşke benim sonum da bu adamın-ki gibi olsa!*’ diye gipta ile duyuruyu defalarca okuyorlar. Sana sırf ölmek kalıyor yani... Ondan sonrası bana ait.

— Güzel... Aradığım da tam bu. Ben muhtelif sebeplerden dolayı hayatımı sonlandırmaya karar verdim. Ama benden sonrası çok önemli anlıyor musun? Ölümümü öyle bir duyur ki, şehrin sokaklarında, festivallerde, esnaf çarşısında, misafirliklerde namım yürüsün. Şehir bu vakayla çalkalansın, dillere destan olsun vefatım...

Sözlerini bitirdikten sonra göz göze geldik.

Genç adam görünüşte zengin birine benziyordu. Bakışlarındaki akıl almaz soğukluğa, cümlelerindeki kararlılık eşlik ediyordu. Ölüm onun için her şeyi eşit kılmıştı. En sevdiğim müşteri modeli de esasen buydu. Biliyordum ki, sunacağım

hizmet için biçeceğim her fiyatı kabul edecek, böylece her türlü ekstramı tereddütsüz ekleyebilecektim...

Elimle karşıdaki sandalyeyi işaret ettim.

Oturdu.

Duyuru hakkında detaylıca konuşmaya başladık:

— İlanı eksiksiz bir şekilde düzenleyebilmem için ölüm sebebinizi bilmem gerekiyor.

— Ben piyanistim.

— Evet?

— Çalamıyorum.

— Neyi?

— Ay Işığı Sonatı'nı...

— Bu ölmeyi istemek için yeterli bir sebep mi?

— Sizce değil mi?...

Şaşkındım... Bugüne kadar duyduğum bütün nedenler arasında kulağıma en saçma geleni buydu. Ama yağlı müşterimi kaybetmemek için bozuntuya vermeden devam ettim:

— İntiharınız ne kadar sıra dışı olursa, ilanınız da o nispete ses getirecektir. Nasıl bir intihar şekli tahayyül ediyorsunuz?

— Asacağım kendimi!

— Alelade...

— Uçurumdan atlasam?

— Sıradan...

— Avuç dolusu hap içsem?

— Çok klişe...

— Öyleyse siz bir fikir verin...

Duymak istediğim tam olarak buydu. Amacıma ulaşmış olmanın verdiği sevinci gizlemek için, arşivlediğim ölümlere göz gezdiriyormuş gibi yaptım.

Dosyalarımı karıştırırken *'en değerli sermaye fıkırdır'*, dedim. *Sunacağım alternatif ücrete dahil değildir.*

— Paranın bir önemi yok. Siz söyleyin, diye karşılık verdi.

Sevinç çılgılığı atmamak için zor tutuyordum kendimi. Karşımdaki adamı kıvama getirmeyi başarmıştım...

— Şimdi bir vinç kiralayacağız. Piyanonuz akustik mi, kuyruklu mu?

— Kuyruklu...

— Harikulade... Rengi?

— Beyaz...

— Müthiş... Peki ya ağırlığı?

— 300 kilo civarı. Ama bunların ne önemi var? Anlayamıyorum?

— *Hemen açıklayayım*, dedim ve ellerimi ovuşturarak devam ettim. Enstrümanınızın kuyruklu olması asaletinizi gösterir. Rengi ölümünüze görsel bir şenlik katacaktır. Ağırlığıysa canınızı üç defa almaya yeter. Kiralayacağımız vince piyanoyu asıp, ağırlığı tutan vidaları gevşeteceğiz. Siz beyaz bir takım elbiseyle altına geçtikten sonra entsrüman başınıza düşecek. Vuslat gibi düşünün. Piyano size kavuştuğu an, son bir nota duyulacak. Ve hayatınızda en çok değer verdiğiniz şey tarafından uğurlanmış olacaksınız...

Bakıştık... Uzun bir sükûttan sonra yüz hatlarının gevşediğini fark ettim. Somurtuşu tebessüme, tebessümü hunharca bir kahkahaya dönüştü. Bu, teklifimin kabul görüldüğü manasına geliyordu. O an çok ürktüğümü itiraf etmeliyim. Otuz yıllık felaket tellahıyım, böylesine esrarengiz birine rastlamadım. Korkumu bastırmak için adama eşlik etmeye karar verdim. Uzunluğunu kestiremediğim bir süre boyunca kahkahalarımız duvarlarda yankılandı.

El sıkışıp ölüm tarihini belirledikten sonra piyanist büromu terk etti.

...

Üçüncü günün sonunda bütün şehir genç adamın gizemli ölümüyle çalkalanırken, ben Ay Işığı Sonatı'nın eşliğinde yayımladığım ilanı okuyordum.

Bu gerçekten bir şaheserdi...

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

MÜNİRE ESLEM BOZKURT

1996'da Almanya'nın Sindelfingen şehrinde dünyaya gelen Münire Eslem Bozkurt, ilk ve orta öğrenimini bu şehirde tamamladı. 2016 yılından bu yana Julius-Maximilians-Universität Würzburg Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğrenimine devam etmektedir. Almanya'da yaşamını sürdürmektedir. Yazar edebiyata, özellikle de öykü yazarlığına ilgi duymaktadır. Türk ve Alman Edebiyatıyla yakından ilgilenmekte; roman, öykü ve şiir okumalarını sürdürmektedir. Kitap okumak, fotoğraf çekmek, sporla ilgilenmek ve çizim yapmak gibi hobileri bulunan yazar, özellikle öykü alanında kendini geliştirmek istemektedir. Yazar, ana dili seviyesinde Almanca, iyi derecede İngilizce, orta düzeyde İspanyolca ve Fransızca bilmektedir.

EV

Elimde babamın boş çay bardağı, kahvaltı masasından mutfığa doğru giderken görüyorum televizyonun sol üst köşesindeki yazıyı. Ev halkı her sabah olduğu gibi kahvaltı esnasında yarışma programındaki sorulara cevap vermeye çalışırken, ben gördüğüm bu üç kelimeyi koyacak bir yer arıyorum. Hayat eve sığar. Bulamıyorum.

Onlar koskoca hayatı bir eve sığdırıyorlar, ben bu cümleyi hiçbir yere sığdıramıyorum. Onlar, yuvalarımızın, şu bir nefeslik hayata dar geleceğini düşünüp, insanlara aksini telkin etmek için televizyonun sol üst köşesine üç kelime konduruyorlar, ben gördüğüm cümleyi koyacak bir yer bulamıyorum.

Nedenini anlayamadığım şaşkınlığım beni bu kısacık satırın müthiş ağırlığını düşünmeye itiyor, elimdeki boş çay bardağı ise ısrarla dolmayı bekliyordu. Mutfaktaki demliğe doğru yöneliyorum, bardağı tezgâha bırakıp üzerine süzgeci koyuyorum, üçte birine dem dolduruyorum ve demliğin ucundan dökülen çaydan sıyrılıp süzgecin üst tarafında toplanan küçük yaprakları izliyorum. Çay mı arınıyor, yaprakları mı gün yüzüne çıkıyor? Aklım hâlâ o cümlenin cevaplayamadığı sorularla boğuşuyor. Hayat eve sığar.

“Aksini kim, ne zaman iddia etti?” diyorum mesela. *“Şimdiye kadar neredeydi ki hayat, neyi nereye sığdırmaya çalışıyoruz?”* diyorum. Evimizde bundan önce hayat değil de ne vardı? Hayatın evi

dışarıda mıydı? Öyleyse niye şimdi içerde korunuyor? Peki hayatımızı korumamız için, bir mikrop tanesinin insan ömrünü sayılarla ölçmesi mi gerekiyordu? Hepsi bir yana, evi sokağın ta kendisi olan ne yapmalıydı? O, hayatını hangi eve sığdıracaktı öyle pat diye? Hangimiz evimizi açacaktık ona; “Kardeş, az önce televizyonun sol üst köşesinde okudum, hayat eve sığarmış, hadi sen de gel. Ha bir, ha iki hayat, sığdırırız şu fakirhaneye, sen gel.” diye?

Kahvaltı sofrası büyüdükçe büyüyor zihnimde. Sorularım cevapsızlıkta, arayışım peynirin, zeytinin, kızarmış ekmeklerin arasında boğuluyor. Sofra kalkıyor, düşünüyorum, tekrar kuruluyor, hâlâ düşünüyorum. “*Anne babalar ne kadar mutludur.*” diyorum, “*Ben dışarda yedim.*” diyerek odasına çekilen kimse yok. Sofralar artık hep evin nüfusuna göre kuruluyor.

Normal kelimesinin değişkenliği altında eziliyor günler. ‘Sokağa çıkma yasağı’ daha düne kadar nasıl da geçmiş kokan bir terimdi. Bugün, herkes birbirine evde olduğunu ispat etmeye çalışıyor. “Evet evet, biz de çıkmıyoruz.” “Biz de biz de...”

Her şeye, herkese bu kadar yakın olup uzak kalmak tuhaf geliyor. Beklemenin bir kelime anlamı daha olmalı diyorum, daha anlatıcı bir anlamı.

Yürürken yaşlılara yol veren yayaları görüyorum. Korku, insana saygı mı talim ediyor? Yoksa çağımızın asıl bulaşıcı hastalığı ötekileştirmeye acımasız bir alan mı sağlıyor? İnsanlar artık gönül rahatlığıyla, ırkçı damgasından çekinmeden; bir siyahiden, bir mülteciden iki metre uzak durmasını talep edebiliyor. Zihinlerdeki mesafeler yerlere dökülmüş. Üzerlerine basmamak için dikkatlice atıyorum adımlarımı.

Tramvayda gaz maskesiyle oturan insanlar görüyorum. Bilimkurgu filmleri izlemeye bir süre ara vereceğimi düşünüyorum. Maskeli yüzler çoğaldıkça görüyorum, gözlerimizi kullanmayı bıraktığımızı. Görmekten bahsetmiyorum, ki onu da çok becerdiğimiz söylenemez. Gözlerle gülümsemekten,

onlarla anlaşmaktan bahsediyorum. Maskeli yüzler çoğaldıkça anlıyorum, insanlar ikiye ayrılırmış: Gözlerinin içiyle gülenler ve gülmeyenler.

İyimserlikten bir kale yapıp, içine oturmak istiyorum. Güvenle teslimiyetin ayakta tuttuğu bir kale. Annemin, “*Şükürler olsun, sohbet evimize geliyor.*” diyerek online sohbetin karşısına küçük bir çocuk sevinciyle oturmasını kazıyorum zihnime. Sabitleşen uzaklıkların getirdiği yakınlıkları unutmuyorum. Aynı pencerede buluşan onca simayı, mesafelerin birleştirdiği sesleri, fikirleri, yolları... Hepsini alıyorum yanıma. Öyle bir kale ki bu, dünyanın mevcut işleyişine atılan bir çentik gibi, tüm ihtişamıyla orada. İnsanların evlerine sığdıramadıkları hayatı, ben bu çentikten kaleye sığdırıyorum.

Bir sabah olağanüstü bir gürültüye uyanıyorum. Sınırlar kapandığından beri bütün gurbetçilerin en çok korktuğu haber, telefonun diğer ucundan deprem misali sarsıyor evimizi. Kalem yıkılıyor. Duyduğum o korkunç ses; iki bin kilometre uzaktaki kalemin yerle bir oluşu... Ve sesimin yıkıntıların arasında kayboluşu... İçimin taşarak soluduğum havaya çarpması... Çarpışmanın etkisiyle iki katı ağırlığa bürünüp içime geri dönmesi... Bu etkiyi, sakince iç çekip, yavaşça vererek elde ettiğim nefes boşluğuyla yumuşatıp yerine oturtmam. Arada kelimelerin kayboluşu... Gümbürtüye giden kelimeler... Çelik gibi soğuk ve sessiz bir gümbürtü... Bulunmadan kaybolan kelimeler... Soluduğum havanın onları taşıyamayışı...

Artık daha iyi anlıyordum, bizim hayatımızın bir kısmı iki bin kilometre uzaktaydı. Öyle ha deyince bir eve sığması mümkün değildi. Ve şu anda hayatımızın uzaktaki kısmının bir parçasını kaybediyorduk. Mesafelerin önemi, sadece onları katedebilme imkânı oldukça hafifliyormuş. Ulaşım dış etkenler sebebiyle imkânsız hâle geldiğinde, insan asıl o zaman hapsoluyormuş gurbete.

Bedenimizin bir yeri koparıyor gibiydi, elimizin ulaşamadığı bir yeri. Acıyor, merhem uzakta. Kan kaybediliyor, basınç

uygulanması gereken yara uzakta. Ses çıkmak için boğazı yırtıyor, duyacak kulaklar uzakta. Göz görmek istiyor, teselli bulacağı bakışlar uzakta. Burun direği sızlıyor, ana kokusu uzakta.

Burada, biz bizyiz. Dört duvar, susmayan sessiz sedasız telefonlar, sesi gırtlığında kalmış kapı zili... Hayatın devam ettiğini çaresizce haykıran ocaktaki yemekler... Zamanın acımasız geçiciliğini belgeleyen torun sesleri... Saksıya ekilmiş fesleğenler ve evin her köşesini, gelen haberi yok etmek istencesine sarıp sarmalayan kokuları... Ve yüzlerce haneden aynı anda yükselen dualar...

Biz bizyiz. Dört duvar, kapı eşiğinin çizdiği sınır ve su verdikçe solan saksı çiçekleri... Kulaklarımda çınlıyor o cümle: Hayat eve sığar.

Gurbette hayat eve sığmıyormuş diyorum. Gurbette hayat eve muhtaçmış.

Gurbette hayat, evin ta kendisiymiş.

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

HARUN REŞİD ACAROĞLU

1992’de Almanya’nın Duisburg şehrinde doğdu. Aslen Erzurumludur. İlk ve orta öğrenimini Duisburg’da tamamladı. Tabiata duyduğu hayranlık sebebiyle fizik okumaya karar verdi. Aachen Üniversitesi’nde lisans ve yüksek lisans eğitimini (fizik bölümü) tamamladı. Uzmanlık alanı kurazmsal parçacık fiziğidir. Karlsruhe Teknoloji Enstitüsü’nde (KIT) doktora eğitimine devam etmektedir. Ayrıca Berlin Humboldt Üniversitesi’nde İslam hukuku alanında ikinci bir doktora daha yapmaktadır. Hayatını Almanya’nın Karlsruhe şehrinde sürdürmektedir. Makalelerini *Yedikıta Tarih ve Kültür* Dergisi’nde yayımladı. Öykü okumak ve yazmak en büyük tutkularındandır. Ana dili seviyesinde Türkçe, Almanca, Osmanlı Türkçesi ve iyi derecede İngilizce bilmektedir.

KADER GELİNCE GÖZ KÖR OLUR

Güneş, duvarları yüksek evin, gönülleri alçak sakinleri üzerine daha yeni doğmuştu. İstanbul'un nesim havasında kırılıp saçılan ışınlar, Abdullah Efendi'nin sahibi olduğu o evin penceresinde parlıyordu. Gerçi bugün, ziyaretin parlaklığını Abdullah Efendi ile zevcesi Gülşah Hanım'ın gözlerinde parlayan nur-ı muhabbet, güneşin, geceleri süsleyen yıldızları gündüzün söndürdüğü gibi büsbütün örtmüştü. Evin içinden dolup taşan bu muhabbet nurunun menzili ise Abdullah Efendi ile Gülşah Hanım'ın göz bebeği, ikinci oğulları Osman idi. Bugün, Osman'ın anne ve babasının hayatına neşe kattığı yedinci gündü ve binnetice artık kulağına ezan ile kamet okunarak isminin konulma vakti gelmişti. Saba makamının heyecan verici berraklığıyla İstanbul semasını tezyin eden sabah namazı ezanının davet-i kutsiyesine icabet ederek, Abdullah Efendi bu farizayı cemaat ile Nuruosmaniye Camii'nde eda ettikten sonra, cami imamını bu vesile ile hanesine davet buyurmuştu. İmam Efendi, ev halkını teşkil eden evli çiftle iki oğulları Selçuk ile Osman için dua ettikten sonra, Osman'ın sağ kulağına ezan ve sol kulağına kamet okumaya başladı. Okunan ezandan münfehim olan âlî manaların verdiği sükûnet, hanımına karşı duyduğu minnet ve ikinci bir oğulun kendisine taraf-ı sübhâniden emanet edilmesi sebebiyle, Abdullah Efendi'nin lisanından mükerreren gayr-ı ihtiyari olarak "Elhamdülillah!" tespihi çıkıyordu. Bu mutlu

zâtın ve hanımının içlerini dolduran saadet bütün evi sarmış iken, İmam Efendi yavrularının tesmiyesini tamamlamak üzere kulağına “*Osman... Osman... Osman...*” diye buyurdu.

Kevakibin mahrekleri üzerinde zikir halkalarının bir timsali olmak üzere yüz binlerce sene dönmelerinin yegâne şahidi olan zamanın mürurundan, mükevvenatın bu en kadim sabitinden, hayatın kendisine bu şekilde hoşâmedî ettiği Osman da hiç şüphesiz müstağni değildi. Ve artık mekteb-i iptidai talebesi olma yaşına yetişen Osman, hocası Hilmi Efendi’ye emanet edilmişti. Bu zat ise, pek mübarek bir insan olmakla beraber eski devirlerin adamıydı; mefkûre ve hüviyet itibarıyla sanki on altıncı yüzyılda yetişmiş ulema sınıfına mensup vakar sahibi bir efendi gibiydi. Gerçekten Hilmi Efendi, mensubu ve mümessili olduğu İslam’ın izzetinin künhüne varmış ve bu dinin azametiyle vakarlanmayı en büyük tevazu sayan pek âlim bir insandı. Binaenaleyh âdem-i tenezzül içinde olmayı, yani bir Müslüman’ın şanına ve şerefine hâlel getirecek hâllerden uzak bulunmayı bir vecibe bilirdi. Osman’ın ebeveyninin, evlatçıklarını bu zata emanet etmelerinin sebeplerinin başında da Hilmi Efendi’nin şu son meziyeti gelmekteydi. Zira on dokuzuncu yüzyılın son senelerinde garp mukallitliği hastalığı her tarafa yayılmış ve hususiyle mektep muallimleri arasında bu maraza müptela olmuş insanların oranı pek yüksekti. Hilmi Efendi ise, tıpkı Osmanlı Devleti’nin başında bulunan Sultan İkinci Abdülhamid Han merhum gibi, o devir için bu nokta-i nazardan pek şaz bir şahsiyete sahipti. Osman, işte böyle bir zâtın rahle-i tedrisinde eğitim hayatının ilk senelerini geçirecekti. Hocasının verdiği nasihatler ve ihtarlar ise, daha sabi yaşlarında olan Osman’ı hayatının türlü vetirelerinde hatırına meknuz bir vaiz gibi irşat edecek bir keyfiyettedir. Hilmi Efendi, öğütlerini bir taraftan çocukların ilgisini celbedecek ve söylenen sözleri daima hatırlatacak harikalarla süslemekle beraber diğer taraftan da yaşları ilerledikçe hakiki manaları

inkışaf edecek bir takım veciz nasihatlerle doldururdu. Osman bir gün hocasına “*Hocam, ben niçin bunca dersi öğreneyim ki? Ben nasıl olsa asker olmak istiyorum! Bana okuma, yazma, hesap yapma gibi şeyler ne gerekir? Lütfen hocam, ben kılıç ve tüfek kullanmayı öğrenmek istiyorum.*” diye itirazda bulununca, Hilmi Efendi gülümseyerek “*Bey evladım Osman. Maşallah, görüyorum ki, gerçekten isminle müsemma, atan Osman Gazi gibi cengâver bir yiğitsin. Demek sen Osman Gazi gibi büyük bir asker olmak istiyorsun, doğru mu canım.*” diye mukabele etti. Osman, hemen yerinden sıçrayarak “*Evet hocam! Babam adımı o yüzden Osman koymuş! Ben Fatih Sultan Mehmet gibi, Yıldırım Beyazıt gibi büyük bir asker olmak istiyorum.*” deyince, hocası “*Suphanallah! Ne güzel etmiş Abdullah Bey Efendi. Fakat evladım, sen bu mübarek padişahların ilim öğrenmediklerini mi zannedersin? Senin, yalnız Sultan Fatih’in bildiği dilleri sayabilmek için bile hesap ilmini öğrenmen gerekir. Bu büyük insanlar, atalarımız, ne için askerlik yaptıklarını hakkıyla bildikleri için, yani dinimizi, töremizi, ırfanımızı tam manasıyla öğrenmiş âlim insanlar oldukları için harp sahalarında bu kadar başarılı oldular! Öyle ya, ne için savaştığını bilmeyen biri, hiç bütün ruhuyla, var gücüyle mücadele edebilir mi? Asla edemez. Bu sebeple, tarihimizin en büyük komutanları, askerleri daima hep âlim insanlar olmuşlardır. Can Osman’ım, bir harp düşün ki, on bin kişilik bir ordu ile yüz bin kişilik bir orduyla savaşılsın! İşte Osmanlı tarihinde bu muharebenin adı Sırpsındığı’dır. Bu harpte Hacı İlbey merhum, elindeki kuvvetlerle sayıca kendi ordusunun on mislisi kadar olan haclı ordusunu imha etti! Yani görüyorsun, bu devletin en kahraman paşası bile hacıdır, hocadır, âlimdir. Bugün de böyledir bey evladım. Cenab-ı Allah ömür verir de rüştiye talebesi olursan, orada sana arkadaşımız Girtili Sırrı Paşa’nın Nakdî’l-Kelam’ını, Şerhu’l-Akaid tercümesini okutacaklar! Bu eserler dinî ilimlerin en ağır fakat en önemlisi sayılan kelam ilmi dalında kaleme alınmıştır. Aynı şekilde arkadaşımız Abidin Paşa’nın Tercüme ve Şerh-i Kaside-i Bürdesi’ni, yani dünya tarihinde telif edilmiş en veciz şiirin tercüme ve şerhini okutacaklar sana inşallah.” dedi. Gözleri parlaya parlaya dinleyen Osman, hocasının bu nafiz sözlerinden*

anladıklarını istifham sadedinde “*Yâni hocam, büyük bir asker olabilmek için, aynı zamanda iyi bir talebe mi olmak gerekir?*” diye sorunca, Hilmi Efendi tekrar tebessüm ederek “*Evet bey evladım. Aynen öyle! Talebe olarak ne kadar başarılı olursan, asker olarak da inşallah o derece muvaffak olursun!*” diye buyurdu. Osman, bu cevaptan oldukça memnun bir surette hocasının okuttuğu dersi büyük bir iştiağ ile ve göz önünde Hacı İlbey gibi büyük bir komutan olma emelini bulundurarak takip etmeye devam etti.

Kaderin bir latifesi olmak üzere, Osman’a hocasının o gün zikrettiği eserlerin cümlesi de rüştiye mektebinde okutulacaktı. Bu minval üzere ergenlik çağına varıp maddi, manevi bülüğa eren Osman, artık yüreği iman nuruyla dolmuş, mektepte okuduğu eserlerin manevi kıymetleriyle mütehallî ve o eserlerin satırlarında yazılan hakikatler tane tane sadrına intikal etmiş delikanlı, bir son sınıf talebesiydi. Tıpkı karanlığı tenvir eden bir alevin artmasıyla aydınlığın da tezayüt ettiği gibi, Osman ilimle mütemekkin oldukça, İslam’a ve Osmanlı irfanına vukûfiyet peyda ettikçe, onun küçüklüğünden beri takip ettiği asker olma hayali ve arzusu da artmaktaydı. Hocası Hilmi Efendi’nin de tebşir buyurduğu üzere, artık Osman’ın sinesinde yanan alev, Allah, peygamber ve vatan sevdası, derunundaki aydınlık ise bu değerlere siper olma arzusuuydu. Ve bugün emelini gerçekleştirmek adına pek mühim bir adım atacaktı. Osman, bir grup mümtaz talebeyle birlikte mekteb-i harbiyeye kaydolma merasimi mesabesinde olan bir iftar yemeği için Hamidiye Camii’ne davet edilmişti. Ramazan-ı şerif ayının on dördüncü gününü on beşincisine bağlayan bu beyaz gecenin mebdai olan akşam vaktine birkaç dakika kala, Osman rüştiyeden sınıf arkadaşı Nureddin’le birlikte Beşiktaş’ın ihyasına medar olan Hamidiye Camii’ne varmıştı. Caminin avlusunun girişinde Şemsi Paşa tarafından istikbal edilen gençler, hemen mescidin girişine doğru yönlendirilip saflara oturmaya davet edilmeden evvel, Şemsi Paşa kısaca tevakkuf edip, sonra Osman’a hitaben “*Yâğidim! Sen*

Söğütüzade Abdullah Efendi'nin küçük oğlu değil misin?" diye sorunca, Osman kemal-i edeple "Evet efendim, oyum!" diye mukabele etmişti. Şemsi Paşa'nın tebessümü eşliğinde iftar için caminin avlusunda kurulu masalardan sıyrılarak mescidin girişine doğru ilerleyen Osman, arkasından o tebessümün müteessir bir nazara tebeddül ettiğinin farkında değildi. Zaten Osman'ın zihni, mescide girip o mimari şaheserin hemen girişinde mevcut iki sütunun arasından geçip ön tarafa doğru kemal-i tevazu ile ilerlerken, yalnız bir düşünce ile meşguldü. Padişahın mutat Cuma selamlığı merasiminin bu camide icra edildiği bilincinin verdiği heyecanla, Osman Cenab-ı Hakk'a "Ya rabbi! Sana şükürler olsun. Halife-i müslimânın her hafta Cuma namazını eda ettiği bu camide namaz kılmayı bana nasip ettin!" diye içinden dua ediyordu. Aynı hissiyat içerisinde olan diğer talebelerle birlikte akşam namazını eda ettikten sonra, caminin avlusunda iftar etmek üzere sofraya oturuldu. Hayatının en zengin sofrasını burada gören Osman, edep ve hayâsından naşi o leziz yemeklerin yalnız bir kısmından azar azar yedi. Artık sıra yemek duasına gelmişti ve bu vazife Osman'ın yanında oturan arkadaşı Nureddin'e verildi. "Âmin!" diye başlanılan duanın "Allahümmec'al devletenâ dâimen!" yani, "Allahım! Devletimizi daim kıl!" kısmına varıldığında, en içten duygularıyla "Âmin!" diyen Osman, Şemsi Paşa'nın kendisine bir iki defa elem ve teessür yüklü gözlerle baktığının farkına vardı. Bu nazarlar kendisinde bir endişe hâsıl eden Osman, yemeğin akabinde teravih namazına kadar olan süre içerisinde Şemsi Paşa'nın yanına varmak istedi. Fakat Paşa, duayı bitirir bitirmez hemen caminin avlusundan huruç edip, saraya doğru hareket etti. Bunu fark eden Osman, doğrudan peşine düştü ve aynı şekilde saraya doğru hareket etti. Paşa'ya arkasından yüksek bir sesle nida etmeyi edebe mugayir bilen Osman, ona yetişmek için her ne kadar süratini arttırdıysa da bir türlü yetişemedi. Sarayın arkasındaki bahçeliğe varınca Osman, Şemsi Paşa'yı gözden kaybetti. Sağına soluna bakıp Paşa'yı bir türlü bulamazken, Osman'ın dikkatini

Yıldız Sarayı'nın kocaman bahçesinde Boğaz'a doğru bakan sıra üzerinde oturan, ihtiyar bir zat celbetti. Osman, o gizemli zata büsbütün kilitlenmişken, bahçenin güney sınırına doğru atı üzerinde ilerleyen Şemsi Paşa dikkatini dağıttı. Artık Paşa'ya yetişemeyeceğini anlayan Osman, kendini bir ağacın altında yalnız başına oturan o ihtiyar zatın yanına varmaktan alıkoyamadı. Bir derece yaklaşıncı üzerinde gayet resmî kıyafetler olduğunu anlayan Osman, onun rütbeli bir asker olduğuna hükmederek heyecanlanınca, sakalları ağarmaya başlayan zat kendisine “*Gel bey evladım, gel. Eyyam-ı biyizin şu mübarek havasında tenezzühe mi çıktın?*” diye buyurdu. Osman, bu esrarengiz insanın yanına hiç tereddüt etmeden varıp oturdu. Sakalı tam bir tutam uzunluğunda olan ihtiyar, Osman'a pek sevdiği hocası Hilmi Efendi'yi hatırlatıyordu. Her ne kadar cevap vermeyi edebî bir vecibe telakki ettiyse de, Osman, o zatın celadetli hâlinde etkilenerek birkaç saniye tevakkuf etti. İhtiyarın yüzünde parlayan nur, İstanbul'un en nezih mekânlarının birinden Osman'ın izlediği Boğaz manzarası üzerinde şehri aydınlatan dolunay kadar sevimliydi. Sakalından ise, gül kokusu yayılıyordu. Rüzgârın dahi, sanki aynı manevi tadı alıp tevakkuf edercesine kesilmesiyle, altında oturdukları ağacın dal ve yapraklarından gelen çalkantılar kısa bir müddet için durdu. Osman, hayatında ilk defa böyle manevi bir hava teneffüs ettikten sonra, o zata dönerek kısık bir ses ile “*Hayır muhterem efendim. Harbiye mektebine kaydedilen talebelerdenim. Ben her hâlde yolumu şaşırdım, camiye gidecektim.*” diye cevap verince o umumi sessizlik kesildi ve rüzgârın esintisi de tekrar üstlerindeki dal ve yaprakları çalkalamaya başladı. Yaşlı zat hâlâ Boğaz'a müteveccih olarak Osman'a “*Evladım, Allah şaşırtmasın. Menzili beyt-i cenab-ı vacibü'l-vücut olan seyahatte atılan cümle akdâm için ind-i ilahide hasenat ile taltif olunacağız büznillah. Rabbin seni bir hayli seviyormuş.*” diye buyurduktan sonra “*Demek cünd-i Osmanî olmayı istihdaf ediyorsun.*” deyince, Osman, her ne kadar söylenenlerin yalnız bir kısmını anlamış olsa da “*Evet efendim,*

inşallah.” diye mukabele etti. İhtiyar, hüüzün ile kadere karşı mağlubiyet hissettiren bir ses ile “Beni iyi dinle evladım. Bu devlet, her ne kadar devlet-i Osmânîye deyû müsemma olsa da, filhakika her daim fahr-i kâinat efendimiz hazret-i risâletmeab sallallâhu aleyhi ve sellem medîne-i tâhire-i münevverede ihdas ü tesis buyurduğu devlet-i muhammediyenin mahz-ı aynı olmuştur. Evladım! Mine’l-bâb ile’l-mührâb, rıza-yı ilâhînin gayrısına talip olmayasın. Bizler devlet-i alîyemizi bir devlet-i ebed-müddet bilesek dahi, şeyhu’l-müverrihîn İbn Haldun rahmetullâhi aleyh gibi akvâl-ı ba’z-ı muhakkikîn ile sâbittir ki, cümle düvelin dahi kader-i mutlağî inkırazdır. İbadullah idame-i düvel ile muvazzaf değillerdir bey evladım, Hakk’a karşı vazife-i evvelimiz illâ tâattır. Şu zıllına câlis olduğumuz şecerin yaprakları dökülüp taht-ı ra’sında içtima ettiği gibi, kaht-ı rical günbegün izdiyat etmekte. Ol habîb-i kibriyâ aleyhi’s-selâtü ve’s-selâmın hadîs-i şerîfidir ki, Hak Teâlâ bir şey murat ettiğinde, ol şeyin esbabını halk eder. Evlat, bizler dahi âlem-i esbapta birer sebebiz. Vakti geldiğinde istidadımıza göre hayra ya da şerre Cenab-ı Müsebbip tarafından tesbip olunuruz. Hazret-i şehriyârî aleyhi efdalü’s-salevât buyururlar ki, izâ câe’l-kaderu amiye’l-basar. Evlat, basar-ı aynı umyân olsa da, maâzallâh, basar-ı kalbî umyân olmaya!” diye kısa bir nasihatte bulundu. Osman, kendisine söylenen sözlerin manasının kahir ekseriyetini anlayamadığından “Efendim, bağışlayınız, bendeniz söyledığınız sözlerin birçoğunu anlayamadım. Af buyurun.” diye mukabele edince, o ana kadar hep Boğaz’a müteveccih bulunan ihtiyar, Osman’a doğru dönüp onun gözlerine bakarak “Can Osman’ım. Kıymetlim, bizi bugüne kadar kim anladı ki? Kader gelince evladım, bu milletin en halisleri için bile göz, kör olur. Rabbim kalp gözlerimizi köreltmesin!” dedi. Osman, bu esrarengiz zatın kendi ismini nerden bildiğine şaşırıırken, arkadan yüksek ve ciddi bir ses ile “Bey oğlum! Ne yapıyorsun sen burada?” nidasını işitti. Arkasını döndüğünde son derece bakımlı ve pek ihtişamlı bir zatın ona kemal-i ciddiyetle baktığını gördü. Osman hemen ayağa kalkınca o gizemli zat, nurlu cehresini tekrar Boğaz’a tevcih ederek “Tahsin Paşa! Bu bey evladımızı Yıldız Camii’ndeki teravih namazına yetiştiriver.” diye emir buyurdu.

Tahsin Paşa olduğu anlaşılan zat “*Hay, hay efendim.*” dedikten sonra, Osman’a dönerek “*Beni takip et bakalım evladım.*” diye buyurdu. Osman ise, şu birkaç dakikadır yanında bulunduğu zatın gerçekten yüksek rütbeli bir asker olduğuna kani olarak, Tahsin Paşa’yı takip etti. Camiye varana kadar Osman’a refakat eden Tahsin Paşa pek suskun olmasına rağmen, oraya vardktan sonra “*Evladım! Hadi bakalım Allah kabul etsin. Bizler için de dua et. Namazı kıldıktan sonra doğrudan eve git.*” diye ihtar edip ayrıldı. Osman ise, tıpkı Tahsin Paşa’nın emrettiği gibi namazı kıldıktan sonra hemen eve doğru yola çıktı. Hâlâ o gizemli zatın etkisi altında kalan Osman, arkadaşı Nureddin’e hiçbir şey anlatmadığı gibi ev halkına da anlatmamaya kararlıydı. Fakat eve vardığında Osman’ın göreceği manzara onu bambaşka hâllere gark edecekti. Kapıdan girdiğinde, annesini ve babasını gözyaşları dolmuş bir vaziyette buldu. Yanında ise, Şemsi Paşa oturuyordu. Paşa, yine aynı müteessir bakışlarla Osman’a hitaben “*Osmancığım, ağabeyin Selçuk, Teselya Harbi’nde şehit oldu.*” buyurunca buz kesilen Osman, titreyen bir ses ile “*İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn.*” ayet-i kerimesini okuyarak anasının kucağına vardı.

Yıllar sonra Osman, Harbiye’den mezun olmakla çocukluk hayaline sonunda erişmişti. Fakat, Mekteb-i Harbiye’ye geçmesinden beri, çok farklı bir mefkureye sahip insanlar ile haşır neşir olmuştu. Öyle ya, Osmanlı Devleti’nin şu son senelerinde, harbiye müessesesi adeta Müslümanların yüzünü Kâbe’den Avrupa’ya doğru çevirmek isteyenlerin ocağı hâline dönüşmüştü. Bu ortamın kirli havasını yıllarca teneffüs eden Osman da artık padişaha karşı yürütülen yoğun propaganda-ya mağlup olmaktaydı. Nasıl olmasın ki? Osman, diğer helal süt emmiş asker arkadaşları gibi dalından koparılmış bir çiçek konumundaydı. İçlerinde gizli olan muhabbet, İttihatçıların senelerdir güttüğü muhrik propaganda karşısında kuruyup yanmaya mahkûmdu. Çevrelerinde kendilerine hakikati telkin edecek, padişaha karşı muhabbet besleyen hiç kimseleri yoktu.

İşte Osmanlı Devleti'nin kaderinin ufkunda böyle kara kara bulutlar belirirken, Osman'ın ilk defa alenen padişaha karşı saf almasının temel sebebini oluşturacak hâdise vuku buldu. Bir hafta evvel, Manastır'ın Resne kasabasında isyan eden Ni-yazi Bey ve çetesini tenkil için padişah tarafından istihdam edilen Şemsi Paşa, orada şehit edilmişti. Osman, yüreğinde ağır izler bırakan abisinin şehadetini bu vesileyle tekrar tekrar hatırlıyordu. Ve etrafındaki insanlar, her kötülüğü padişaha mâl ettikleri gibi, Şemsi Paşa'nın şehadeti için de aynı şekil-de onu suçlu gösteriyorlardı. Hatta birtakım nadanlar, mutlak bir zafer ile kazanılan Teselya Harbi'ni dahi padişahın kendi çıkarları için yapılmış bir savaş olarak göstererek, Osman'ın hissiyatını daha da ifsat ediyorlardı. Artık devrin buhranının yoğun kara dumanı Osman'ın gözlerini bir perde gibi örtmüştü. Bu hengâmda, güdülen kesif propagandanın tesirini tam manasıyla göstermesiyle çeşitli sınıflara mensup insanlar padişaha karşı nümayişler tertip etmeye başladı. Osman da bu nümayişlere katılıp Sultan aleyhine naralar atarak hayatının ilk ciddi cürmünü işledi. Bu hâdiseleri takip eden vetirede, artık mutlak bir kadere rağmen çalışmaktan yorulan Sultan İkinci Abdülhamid Han tahttan indirilerek Osmanlı Devleti'nin inkırazına doğru hızla gidilecekti. Padişah o günlerde daima Yasin-i Şerif suresinin "*Zâlike takdîru'l-azîzi'l-alîm*", yani "*Bu, azîz ve alîm olan Allah'ın takdiridir.*" ayet-i kerimesini okuyordu. Ve kâinatta mevcut her şeyi ihata eden o takdir-i ilâhî, hiç şüphesiz Osman'ı da içine alıyordu.

İşte bu kutsi takdirin bir neticesi olarak Osman, yıllar sonra Osmanlı Devleti'nin beşinci ordusunda bir yüzbaşı olma derecesine kadar terfi etmişti. Fakat o, artık sinesinde büyük bir acı taşıyarak yaşıyordu. Birçok insan gibi o da İttihatçıların iktidara gelmesiyle hakiki istibdadın ne olduğunu anladı ve küçüklüğünde hocası Hilmi Efendi'nin "*Evladım! Biz padişahlarımızı yedi evliya kuvvetinde biliriz!*" öğüdüyle daima tazim

edegeldiği Osmanlı sultanlarının ahirine muhalefet ettiği için pişmanlık duyuyordu. Artık memleketin başına gelen her faciadan bu yanlış sebebiyle kendisini bir derece sorumlu hissediyordu. Devlet ise, Balkan Harbi badiresinden daha yeni kurulmuşken, Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın bir emrivakisiyle artık cihanı saran harb-i umumiye dâhil olmuştu. Osman bu savaşta, mensubu olduğu beşinci orduyla birlikte Çanakkale cephesine sevk edilmişti. Lâkin ordunun ileri gelen komutanlarının yolsuzluklarına, kendi çıkarları için devletin bekasını tehlikeye atmalarına müteaddit defalar şahit olması sebebiyle artık eski heyecanını kaybetmiş ve ümitsizliğe kapılmıştı. İngiliz ordusu savaş gemileriyle Çanakkale Boğazı'na varıp, karaya asker çıkarabilmek için saatlerce Osmanlı birliklerini bombardıman ettiği bu günlerde, Osman Harbiye'ye kayıt olduğu gece Yıldız Sarayı'nın bahçesinde mülaki olduğu o celadetli zatı hatırlayıp duruyordu. Çanakkale cephesindeki duruma çare arayan Bab-ı Âli, dâhiliye nazırı Talat Paşa'nın riyasetinde bulunan bir heyeti Beylerbeyi Sarayı'nda hapsedilen mahlû padişahın huzuruna yollayıp, o dirayetli insanın devr-i saltanatı esnasında Çanakkale'yi deniz altı mayınlarıyla tahkim ettiğini öğrenmişti. Fakat bu mayınların, İngiliz radarları tarafından keşfedilmemesi için, deniz altında mevcut çevik bir yapı altında gizliydi. Mayınların İngiliz gemilerine isabet edip infilak edebilmeleri için, Osmanlı askerlerinin takriben bir haftadır geri çekilmiş olduğu mevzide bulunan bir hân içirisine gizlenmiş bir manivela kolunun bükülmesi gerekiyordu. Ve bu son derece gizli harekât, Osman ile rüştiyeden beri daima yanında bulunan dostu Nureddin'e tevdi edilmişti. Tertibe göre Osman ile Nureddin, fecir vakti sularında gecenin karanlığından bilistifade, düşmanın dikkatini celbetmeyecek bir şekilde o hâna sızıp kolu bükerek İngiliz ordusunun savaş gemilerini imha edeceklerdi. Osman, harekât başlamadan evvel hanesinde mum ışığında Fetih suresini okurken, pencereden okuduğu sayfanın üzerine düşen bir gölge dikkatini dağıttı.

Bu gölge, Çanakkale Boğazı'nda çalkalanan ay yıldızlı al bayrağımızın dolunayın ışığında attığı gölgeydi. Osman, seyrettiği manzaraya dalmışken arkadan yaklaşan Nureddin, Kuran-ı Kerim'e hürmet etmek üzere, diz çöküp elini Osman'ın omuzu üzerine koyarak "*Vakit geldi Osman'ım!*" dedi. Bu surette yola çıkan Osman ile Nureddin, gayet ihtiyatlı bir surette menzilleri olan hânın birkaç adım kadar yakınına varabildiler. Lâkin bir an, deniz istikametinden işittikleri bir ses sebebiyle ikisi de durdu. O sesin, kendilerini bombardıman etmek üzere ateş edilen bir topun sesi olduğunu anlamakta geç kalan Osman, İngiliz generali Aspinall-Oglander tarafından dürbün ile yakalanmıştı. Ateş edilen top, Osman'ın hemen yakınında infilak edip onu yere savururken, Nureddin'i de bir çukurun arasına sıkıştırdı. Etrafa isabet eden toplar, Ebu Cehil'in, Efendimiz aleyhi's-selâtu ve's-selâma sesini yükseltmesi kadar çirkin bir ses ile patlıyorlardı. Sırtüstü yere savrulan Osman'a, şuurunu kaybetmek üzereyken o gizemli zat dolunay kadar nurlu yüzyüyle zahir oldu. İhtiyar zat, "*Şükürler olsun evladım. Demek ki, kader-i mutlak karşısında gözlerin kör olduysa da, kalp gözün kör olmadı. Evladım! Osmanlı'nın sonu gelmiştir artık. Onu kimse önleyemez. Fakat Çanakkale'yi, İstanbul'u kurtarmak mümkündür. Osman'ım, Çanakkale'yi vaktinde ben tahkim ettim. Müdafaası ise senin eline verildi. Hadi evladım. Biraz daha gayret et!*" diye Osman'a hitap edince, Osman onun Sultan İkinci Abdülhamid Han olduğunu anladı ve gözünden yaş aktı. Gördüğü zuhurattan aldığı manevi güç ile Osman, gövdesini o hânın içindeki kolun üzerine atınca, deniz altı mayınları İngilizlerin gemilerine isabet ederek infilak etti. O hengâmda, cemel-i ilâhiyi seyrederek şehadet şerbetini içen Osman'ın dünya kulağıyla işittiği son şey dostu Nureddin'in, mayınların patlama seslerinin eşliğinde "*Osman... Osman... Osman...*" diye haykırmasıydı.

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

DERYA SAĞLAM

1990'da Fransa'nın Creil şehrinde dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Creil'de tamamladı. Gaston Berger Üniversitesinde muhasebe alanında lisans eğitimi aldı. Yazar, biri kız biri erkek, iki çocuk annesi ve ev hanımıdır. Hâlen yaşamını Fransa'da sürdürmektedir. Fransız ve Türk Edebiyatına ilgi duymaktadır. Türk yazarlarını daha yakından takip ediyor. Öyküye büyük ilgi duyan yazar, ana dili düzeyinde Fransızca bilmektedir.

ERİK AĞACI

Yatağında ateşler içinde kıvranan çocuk kaç saattir uyanmamıştı. Başucunda, kırklı yaşlarda, uzun boylu, sırtı hafiften kamburlaşmış bir adam dikiliyordu. Hayatın sillesini yiyenlerdendi belli ki. Hiç güneş görmemiş, hep fırtınayla boğuşmuş bir kuzey denizini andıran yüzü, bir hırçınlaşıp bir durulan dalgalar misali hareketli kırışıklıklarla doluydu. Kara Kemal namının hakkını vermek istercesine, tepeden turnağa karaya kesmişti adam. Saçları kara, bakışları kara, elleri kara, bahtı karaydı.

Çocuk, bir karanlığın pençesinde kıvranıyordu. Anlaşılması güç sesler, kesik kelimeler çıkıyordu ağzından. Birbirinin gözlerine bakıyordu çevresindekiler. 6-7 yaşlarında bir başka çocuk oturuyordu ayakucunda. Kara Kemal'in küçük oğluydu bu. Bir de gözlerini dünyaya kapatmış, kendini duaya vermiş beyaz tülbentli, yaşlı bir kadın vardı. Şimdilerde her nefes alışında ve verişinde boğazından kesik hırıltılar çıkan bu kadın, kırk beş yıl önce Kemal'e ilk nefesini vermişti.

“Ya Şâfi...” dedi kadın iki nefes arasında.

“Erik...” dedi yatakta yatan çocuk.

“Saykılıyor.” dedi karalar içindeki adam telaşla. Eğilip kulağını çocuğun ağzına dayadı. Çocuk bunu hissetmiş gibi, zorladı kendini. İki düzgün kelimeye dönüştü güçsüz nefesi:

“Erik istiyorum.”

Kamburunu kütürdete kütürdete doğruldu adam. Küçük çocukla göz göze geldiler. Saniyeler içinde, sözsüz anlaştılar. “Ya Hakk!” deyip yayından salınan bir ok gibi fırladı çocuk yerinden. Kendini dışarı attı. Kapının önünde durup sağa sola baktı. Kâğıt toplayıcılarının, hurdacıların, ne iş yaptığı belli olmayanların, tükürülmüş gibi şehrin dışına atılanların yaşadığı gecekonduyla doluydu her yan. Nefes almak dışındayken hiçbir lükse sahip olmayanların dünyasıydı burası. Her şey yarım bırakılmıştı sanki: İnsan da toprak da hava da ışık da... Bir tek karanlık tastamamdı, başka her şey yarım. Çiçeğe durmuş ağaç, aşıları yapılmış bir köpek, gürbüz bir çocuk, karnı tok bir yetişkin bulmak olanaksızdı burada; dört yanı duvar bir yapı bulmak da. Kimi yerler çatı saclarıyla, kimi yerler tahta parçalarıyla, kimi yerler naylonlarla kapatılmıştı. Bodur kalmış, yemişsiz birkaç ağaç göğe yükseliyordu bu iğreti duvarların arasında.

Çocuk bu yarım kalmışlığın arasından geçerek ilerledi. Derme çatma yapılar yerini yüksek binalara bırakıyordu git-tikçe. On dakikalık mesafede iki ayrı asır, iki ayrı dünya görüyordu insan. Çocuğun bu ikinci dünyada gördüğü ilk şey hep ışık olmuştu. Bakışları, pırıltılı binaların birinden diğerine atlayarak yürüdü. Babası bu binaları gördükçe kızar, “Bize küfrededer gibi duruyorlar!” derdi. Üzerine “Yabancılar giremez.” yazılı bir tabela asılan yüksekçe bir bahçe duvarının önünde durdu çocuk. Başını yukarıya kaldırdı. Bahçedeki erik ağacının gür dalları duvarın üzerinden taşıyordu. Yeşil erikler küme küme sarmıştı ağacı. Her şey tamamlanmış gibi gözükiyordu. Düşünmeden daldı bahçeye.

Erik ağacına tırmanacaktı çocuk. Ne ettiyse beceremedi. Bir daha denedi, sonra bir daha... Bir adam boyu çıkmadan daha, kayıp iniyordu ağacın dibine. Elleri yara bere içinde kalmıştı. Kulaklarında abisinin sesi yankılanıyordu:

“Erik istiyorum...”

Bir daha denedi çocuk. Kolları ve bacaklarıyla ağacın gövdesini sıkıca kavramıştı ki, soğuk iki parmak hissetti kulağında. Ensesinde patlayan tokatla aynı anda öfke dolu bir ses duydu:

“Yakaladım seni, hırsız velet!”

Çocuk kolunu mengene gibi kavrayan güçlü ellerden kurtulmak için çırpındı. Debelenmenin faydası yoktu. Her hamlesinde adamın yağlı elleri daha fazla kenetleniyor, canını yakıyordu. Bir yandan ağlıyor, bir yandan yalvarıyordu. Adam dinlemiyordu. Ne kadar duymamak için kendini zorlasa da birkaç kesik kelime çalındı kulaklarına:

“Abim... Erik... Ateş... Uyuyor... Merhamet!”

Bu anlamsız kelimeler sinirini bozuyordu adamın. Elinde çırpınan şu küçük yaratıktan iğreniyor, bir an önce kurtulmak istiyordu. Bir çöp poşetini fırlatır gibi fırlattı bahçe kapısının tozları arasına. Demir bahçe kapısını gürültüyle kapattı. Ardını dönüp önemli bir işi bitirmiş, ağır bir yükten kurtulmuş gibi ellerini birbirine çarptı. Çocuğa duyduğu tiksinti ve nefret, yerini kapıyı açık bırakan kapıcıya yönelik öfkeye dönüştü. “Bu adamı iyice bir haşlamak lazım!” diye söylenerek iç kapıya doğru yürüdü.

Düştüğü yerden kalktı, yalpalayarak koşmaya başladı çocuk. Kafasının içinde bir uğultu yumağı yuvarlanıp duruyordu. Ardından gıcırımlarla kapanan kocaman kapı haykırıyordu:

“Hırsız!”

Apartmanların kapalı pencerelerinin ardındaki ışıklı perdeler haykırıyordu:

“Hırsız! Hırsız!”

Koşan çocuğun ardından havlayan köpekler haykırıyordu:

“Hır-sız!”

Kulübelerinde uyuklayan şişman kapıcılar hırıltılı nefesleriyle haykırıyordu:

“Hırsız!”

Karanlık sokaklarda mırlayarak dolaşan sıska kediler haykırıyordu:

“Hıırsınız!”

O gün, o saatte, her şeyi tamamlanmış gibi duran binaların içinde bir şeyin, çok önemli bir şeyin eksik kaldığını görüp öğrendi çocuk: O yüksek duvarların, o ışıklı perdelerin, o sınırsız varidatin, korunaklı barınakların arkasında bir parça vicdan, bir parça merhamet barınmaz olmuştu.

Düşse kalka, korka ağlaya, boş avuçlarla geldiği kapının önünde, elleriyle yüzünü kapatıp ağlarken buldu babasını. Açık kapıdan ağıt sesleri geliyordu. Acısını içine attı çocuk. Abisini görmek için içeriye girdi. Komşu kadınlar gelmişler, sırtları kapıya dönük oturmuşlardı yatağın ayakucuna. Beyaz başörtülü nine gözlerini hâlâ açmamış, sağa sola sallanıyordu. Dudaklarından dua mı, ağıt mı olduğu anlaşılmayan sözcükler dökülüyordu. Sessiz adımlarla yaklaştı çocuk. Abisi sayıklamıyordu artık. Yüzü bembeyaz olmuş, teri kurumuştu. “Ateşi düşmüş olmalı.” diye düşündü. Çenesinin altından geçirdikleri bir mendili başının üzerinde düğümlemişlerdi. Buna bir anlam veremedi. Belki de ateşini düşürmek için ıslak bezi böyle sarmışlardı. Ne kadar huzurlu gözüküyordu abisi. İyi de bu kadınlar niye ağlıyordu? “Uyandıracaklar çocuğu!” diye öfkeleni kadınlar. Gözleri tekrar abisine kaydı:

“Uyuması iyi oldu.” dedi. “Erik getiremediğimi görmedi.”

Abisi “Erik istiyorum.” deyip uyuduğu günün ertesinde, beş erik fidanı bulup getirdi Kemal’in küçük oğlu. Kemal, yaşayan oğlunun elinden aldığı fidanın dördünü gecekondu bahçesine, birini ölmüş oğlunun bedeninin üzerinde kabaran toprak yığınının başucuna dikti. Zaman aktı, Kara Kemal’in bahçesindeki erik fidanları büyüdü, ağaç oldu, meyve verdi. Otuz yılda tek bir çocuk eli boş dönmedi bu bahçeden. Sadece çocuklar

mi? Yolu bu semtten geçen her canlının en güvenli sığınağı oldu burası. Buradaki bir dala konan kuşa hiçbir çocuk sapan atmazdı. Kuşlar böcek kapmaz, tırtıllar yaprak kıtlamazdı. Arılar konduğu çiçeği incitmez, çiçekler en güzel meyveye dönüşmek için birbirleriyle yarışır. Meyveler ballandıkça ballanır, bin yıl geçse çürümeyen tohumlar sakarlardı içlerinde. Ve tohumlar daha toprağa değer değmez çimlenip filizlenme arzusuyla titreşirlerdi.

Torununu omuzlarına bindirmiş, minik ellerini avuçlarına almış, bahçenin bir köşesinden diğerine koşturuyordu yaşlı adam. İnsanın içini ısıtan kuş cıvıltılarına karışıyordu çocuğun sevinç çığlıkları. Bir süre sonra yoruldu ihtiyar. Boynundan kaydırıp kucığına indirdi torununu:

“Dede yoruldu.” dedi. “Biraz oturalım. Az dinlenir, sonra oynarız.”

Çocuk hiç itiraz etmedi. Kara Kemal sırtını bir erik ağacına yaslayıp oturdu, torununu da kucığına aldı. Çocuk, Kara Kemal’in aklaşmış sakallarıyla oynuyordu. Öyle ak, öyle pamuktu ki sakalı; kucaklasan kucığından taşardı!

“Dede” dedi, bir ılık su gibi insanın yüreğine akan sesiyle.

“Söyle yavrum?”

“Erik istiyorum!”

Soğuk bir ürperti dolaştı Kara Kemal’in bedeninde. Günler otuz yıl önceye yuvarlandı birden. İhtiyar, başını çevirdi. Kömür karası gözlerinden taşan koca bir damla gözyaşı aksakallarından süzülüp toprağa düştü. Çocuk bunu görmedi. Duyulur duyulmaz bir “pat” sesi fark etti sadece. Başını o yana çevirdi. Olgunlaşmış bir erik düşmüştü dalından. Yalpalaya yalpalaya yuvarlanan erik, kırılp düşmüş bir dala yaslandı, durdu. Ezilip çatlayan yerlerinden bal kıvamında sarı sular akıyordu.

Kara Kemal hızlıca sildi gözyaşlarını. Torununu kucakladı, kokladı erik sarısı saçlarını. Yüreğinin olanca sıcaklığını yüzüne yansıtıp baktı torununa. Yalnızca dedelerinin torunlarına seslenebileceği sevecenlikte bir sesle:

“Hemen, torunum!” dedi. “Hangi ağaçtan istersin?”

“Amcamın kokusu olanından!”

İhtiyar, bir kez daha titredi. İçinden kaynayıp gelen göz yaşlarını güç bela gülücüklere çevirdi. Hızla doğruldu, tek bir hamleyle tekrar omuzlarına aldı çocuğu. Çocuk, cıvılamaya başladı yeniden. İhtiyarın bacaklarına anlaşılmaz bir kudret gelip yerleşmişti. Bahçenin açık kapısına yöneldi adımları. Kapıyı geçip sokağa çıktılar. Önlerinde sağa doğru kıvrılarak mezarlığa doğru giden yol, arkalarında bahçe kapısının demir direğinin üzerine yerleştirilmiş bir tabela duruyordu. Tabela-daki beyaz zeminin üzerine mavi boyayla iki kelime iliştilmişti:

“Herkesin Bahçesi.”

JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ

MEHMET AKİF DUMAN

1981’de Sivas’ta doğan yazar, ilk ve orta öğrenimini burada tamamladı. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türkoloji Bölümü’nden 2002 yılında mezun oldu. 2005 yılında aynı üniversiteden Eski Türk Edebiyatı sahasında, Fâzıl Dîvânı (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme) isimli tezi ile yüksek lisansını tamamladı. Altı yıl çeşitli liselerde edebiyat öğretmenliği yaptıktan sonra doktora için Almanya’ya gitti. 2018’de “Die Suche nach einer terminologischen Äquivalenz zum Begriff Der Metapher im Türkischen durch Vergleich von Rhetorik und belâgat” [Metafor Kavramına Retorik-Belâgat Mukayesesi İçinde ve Belâgat Terminolojisinde Kavramsal Arayışları] isimli tezi ile Johannes Gutenberg Üniversitesinden doktor unvanını aldı. Evli ve bir çocuk babasıdır. Hâlen Almanya’da yaşayan yazar, Türk ve Fransız edebiyatıyla akademik düzeyde ilgilenmektedir. Deneme, şiir ve öykü türlerinde eserler vermektedir.

DENİZ FENERİ

Rıhtımda bekliyorum.

Denizin tüm yüzeyi bir bütün, her dalga kendi içinde ayrı ayrı ve parça parça mükemmel bir ahenge sahipmiş gibi yekpare dalgalanıyor. Yukarı aşağı değil, yüzlerce farklı yönde ve milyonlarca küçük piramit hâlinde bükülüyor deniz. Deniz bir daha asla sakinleşmeyecek, kana susamış gibi köpükler saçarak mendireği hırpalayan çenesi, her gün daha fazla çürük azılarla leş çirkef...

Palamar halatlarından artakalan iplikler sıvanmış babaların üstüne. Sokak lambaları az evvel yandı. Üç sıra soluk ışık... Göz alabildiğine grilik içinde üç tane sarı-beyaz saçmalık...

Rıhtımda bekliyorum.

Yağmurluğumun kapüşonunu burnuma doğru çektim. Yağmur hızlanmadı da düşen parçalar kalınlaştı, ağırlaştı, külçe külçe çarpıyor omuzlarıma. Bu hisırtı, bu pes tonda ş harflerini yutuveren gök gürültüsü evvel zaman içlerinden şimdinin küçücük damlalarına kadar denizde can vermiş tüm insan evlatlarının ağlaması gibi.

Az sonra dev bir balık fırladı denizden. Bir adam kadar büyük. Bu bir adam. Balık değil. Hay bre! Peh! Peh! Yanı başıma düşüverdi. Babam çıktı denizden. Tutup kolundan kaldıracak oldum dirseği ile itti beni. Ağzındaki sigara paçoza dönmüş, gözünün ferisi sönmüş. Sinirli, dişleri aynı takma:

“Çekil! Amma soğuk bu cehennem yahu! Çekil! Elim ayağım kan topladı! Çekil bre! İki üç parça lüfer için değer mi! Hay benim eşek kafam! Çekil dedim ulan! Köpek!”

Üstelemedim. Babam günde bir kez böyle denizden çıkar. Söylenir, söver, içini döker, rakı-şalgam ne yuttu ise kusar. Çekilir gider geri.

Arkasından el salladım. Elime dokunan bulut parçaları arasında, sislerin yelkenlerini karaya buladığı gemilere selam yolladım. Eskiden burada, tam ileride dikili olan deniz feneri ne güzel vururdu dev çarşafın üstüne. Sonra küçüldü fener, üç beş şamandıra olup attı kendini karanlığa.

Banka oturdum.

Yıldırımlar düşüyor ayak uçlarıma. Bir karınca çıkıverdi ben sigara yakmaya uğraşırken. Çakmak ıslanmış. Tuttum kucakladım karıncayı. Nasıl sevindi. Gülücükler, minnet, huzur doldu yuvarlak suratı:

“Olaçak iş mi? Yuvamı da sel aldı. Ne yapsak ki? Sana da yüzüm yok ama, bir el atsan.”

Yuvasının nerede olduğunu biliyordum. Yüzerek on günlük mesafede. Savrula, uça, atıla çarpıla buraya kadar gelmesi zaten mucize. Her zamanki cevabı verdim:

“Babam denizde. Belki yine çıkar. Günde bir kez çıkıyor. Ama belli mi olur? Yine çıkacağı tutar. Beni görmezse üzülür, ister misin babamın üzülmesini? İstemezsin tabi. Sen de olsan önce kendi babanı düşünürsün, değil mi?”

Gönül koymadı karınca. Antenlerini sallayarak taşlar arasında kayboldu. Nedir biz canlıların tabiatattan çektikleri? Deniz boğar, ateş yakar, hava desen olmaz ise iki dakika yaşamaz... Toprak ki en belalı. Kurak tutar, aç da koyar; bağırını açar, mezar da olur.

Rıhtımda bekliyorum.

Edan okunuyor. Akşam olmuş. Akşam oldu. Martı konuverdi yanı başıma: “Aziz Allah celle celalühü...” dedi. Az biraz

daha kıvıldattı gagasını. Pek de beyaz değil, çok kirli bir martı. Aslında giyimine kuşamına karışmam kimsenin, ama işte dil. Kemiği-omurgası-kıkırdığı yok ki:

“Gir denize de iki tur yıkan yahu. Leş gibi olmuşsun...”

Ters ters baktı bana. O gözler yok mu o gözler. Martıların bakışı nasıl asap bozucudur, nasıl da denizin riyakarlığını küçük-sinsi-içten pazarlıklı çevrelerler:

“Kokum seni rahatsız mı etti beyzade! Yumurtadan çıkmış, kabuğunu beğenmiyor. Sanki kendi ak pak, parfümün esans membaı da benim iki parça kirli tüyüme laf ediyor. Dua et misafirsin. Dua et etrafta utanacağım, laf söz edecek, arkamdan destan yazacak, Dilara’ya yahut Meryem’e yetiştirecek menhuslar var.”

Tutup bir tane çaktım çenesine. Harem kurmuş namussuz. Gelişine bir de tekme attım. Sinirli, kan oturdu gözüne. “Sen görürsün!” dedi. Birkaç küfür savurdu. Soğuk intikamın tadı ile ilgili farklı tanrılar üstüne edilmiş yeminleri sıraladı. Korkmadım ama içim ürpermedi de değil.

Rıhtımda bekliyorum.

Ezan bitti. Müezzin hâlâ şerefede. Tramola! Trim etti geldi imam. Uçarken epeyi dengeli idi. Konması da yumuşak oldu. Yağmurlu havalarda uçmanın zorluklarından bahsedeceğini düşündüm evvela. Ama öyle olmadı. Süper kahramanlara yakışır bir ağır başlılıkla insanlık, dünya ve güneş sistemi ile ilgili kaygılarını anlattı. Tereyağı yandığı hâlde içine kırılması gereken yumurtalardan yarı canlı civcivler düştüğünü görür gibi oldum. Öyle olabilir ama şaşkınlık verici öğütler buradan karıncanın diyarına köprü olur. Dayanamadım bir tekme de ona attım. Bana mısın demedi ama karşılık da vermedi.

“İstenmediğim yerde durmam. Daha kurtarılacak çok iman, öğretilecek çok abdest alma biçimi var. Var, Allah’tan bul belanı. Ya Hak!!!” dedi ve uçuverdi. Az biraz yalpaladı gözden kaybolmadan evvel ama bugün değilse yarın bir şimşek

yığını ortasında bulur kendini, aşağı düşer, iki de yıldırım yer. Daha da iflah olmaz.

Kulübeye döndüm.

Karıncaya yalan söylediğim, martıyı tekmelediğim ve imama hakaret ettiğim için pişman değilim. Bu dünya beni bu hâle getirdi. Az bile yapıyorum. Fazlasını yapabilirim. Daha kötüsünü yapmadığım için şükretmeliler. Kime isterlerse ona şükretsınlar. Bulsunlar işte tapınacak bir şey. Nasılsa etraf, cevabı bilinmeyen sorularla dolu. Değil mi baba?

Kulübem küçük, kulübem saray gibi. Çatısı da var, bacası da var. Hay bre! Peh! Peh! Tutuşturdum odun sobasını. İki köz attım mangala. Yuvarladım iki lüfer. Karşıdaki dağların beyazı kaymak gibi sıvandı yavan ekmeğin üstüne. Benim yaşamak için umuda ihtiyacım yok. Sağanak çisil çimenlerin yeşilinde beş dakika yeter bana. Öyle bir kendime gelirim ki. Asılıyım imamın cübbesine, Allah Allah! İki tur da ben atarım âlemler arasında. Pencerelelere vuran damlalar ağır ağır düşerken birazcık hüzünlenirim. Anam gelir aklıma biraz. Çabuk toparlarım kendimi. Toparlarım toparlamasına da ben de insanım nihayetinde. At sürçer adam ölür, değil mi? Ben de etten, kemiktenim... Olmaz ise... Dizlerim üstüne çöker hâlde eşiğe bakar bulursam kendimi, kedi yetişir imdadıma. Yavaşça aralar kilitli kapıyı. Her gün daha da siyahlaşıyor. Göz bebekleri bile siyah. Garip bir hayvan bu kedi. Islanmış. Sırılsıklam.

“Rahmet yağıyor, rahmet. Şu kürkümü bir kurutayım, iki odun atıver sobaya.”

Dediğini yaptım. Balığa baktı göz ucu ile. Yeter. Çok yemez zaten. Yarım balık onun nesine yetmiyor. Hem kafaları daha çok sever. Atacağıma o yesin.

“Kafaları bana verirsin değil mi? Atılacağına ben yiyeyim. Miyav ulan!”

Sıcak görünce gerindi, rahatladı, keyfi yerine geldi. Dışarıda kalmış birkaç saksı menekşe. Koşup onları alayım derken

kapı kapandı üstüme. Kedi uyumuş, tıklattım pencereyi uyanmadı. Uyanınca beni arar, bulamayınca elbet açar kapıyı. Bırakayım uyusun. Bırakayım biraz öte dursun bu dünyanın derdinden, sıkıntısından...

Rıhtıma döndüm.

Bir çam ağacı bile saatlerce bakılacak kadar güzeldir. Allah'a büyük saygım var. Böylesi bir âlem yaratmak için epey geniş bir hayal gücü lazım, değil mi kedi? Kedi evde. Uyuyor. Allah vere de balıklar yanmasa. İki çöp kutusu. Ağzına kadar cam çirkef dolu. İçki sadece tüm kötülüklerin anası değildir, babasıdır da utanmadan. Sonra içki salya sümüktür, kan patlamış dudaktır, mos-mor-mos deri parçaları, anne evine yeşil bavuldur. Ah be içki... Zıkkımın kökü!

Deniz hâlâ öfkeli. Deniz temiz, deniz saf da içinde, midesinde bünyesine ters gelen hâller var. Kussa, bir atverse içinden geçenleri. Rahatlar. Köpürmez böyle. Yedeklenen teknelerdeki insanların minnet duygusu aşkına. Köpürmez. Bembeyaz güngörmezler üstüne yemin ederim ki, valla hi de billahi de köpürmez. Biliyorum. Eskiden öyle idi.

Rıhtımda bekliyorum.

Babam yine fırladı denizden. Yaşlanmış. Babasına benze-miş. Dedem de babam da aynı terane idi. Aynı hikâye. Aynı roman. Aynı son. Dram... Keder... Eski Yunan tiyatrolarındaki şarkılı türkülü saçmalıklardan sonra mitolojik bir muamma... Beni görmüş de öyle çıkmış, normalde çıkacağı yok da. Yardım etmedim bu sefer. Havada dönen köpük parçaları sakalıma yapışıyor. Benim de ağzımda sigara. Babam gibi leş kokuyorum, ağzıma tek damlasını sürmesem de. Küfretti birkaç fasıl. Gemisini deniz fenerine çarpıp batıran adamın mahcubiyetinden, pişmanlığından zerre kadar eser yok. Cevap vermedim.

Şamandıralara baktım dalgalı dalgalı. Uzaklarsa sis, gri, düz, bulanık... Birkaç kulaç ile girsem ortasına. Dibe bata-bildiğim kadar batsam. Yine de atar beni dışarı. Cebime çakıllar,

ayağıma çapa, belime kediye bağlasam... Heyt be!! O zaman deniz bile sus pus. Gömülür giderim dibe. Bir batığın içine yerleşirim. Sessiz, fırtınasız....

Rıhtımda bekliyorum.

Karınca bitiverdi ayak ucumda. Özür mü dilesem, bilemedim. Teşekkür etti tüm kalbi ile. Bunun kalbinden ne olacak sanki. Öldürmediğime şükretsin. Kedi olsa kızardı şimdi. O da bir canlı, ona da saygı duymalısın, derdi. Kedi yok şimdi. Evde kapalı kaldı. Balıklar da yanmıştır belki. Ben tekim. Kızgın değilim karıncaya. Onu kurtardım sonuçta bir kez. Ama bir daha iyilik falan beklemesin benden. Kimseye hayrım dokunmaz. Sakallarına bile hayrım yok.

Ateş kızartır, hava alır götürür mis püfür: toprak, çiçek, bereket... Ah ulan su... Ah ulan deniz. Bir senin hayrını göremiyorum.

Rıhtım ıssız.

Martı geldi geri. Onlarcasını toplamış. İntikamını alacak. Daha pis, daha çirkin az öncekinden. Kötü haber alınca üstüne başıma dolanmış gibi. Öyle bencildir bu martılar. Şiirde, edebiyatta yerleri olmamalı.

“Bana kötülük ettin. Ben de sana edeceğim. Şimdi değil ama... Dur sen... Sana gücümüz yetmez, bilirim. Biraz kalbine korku salmak istedim sadece. Dinle bak. Yıllardır bu ıslık sesini duyuyorum. Her gün deniz böyle. Sürekli fırtına burası. Benim yerimde olsan balıktan, yosundan kesilirdin sen. Ama sen bir yerden bir yere koşmayagör. Kötü haber aldığın bir gün, çok kötü bir haber... Üstüne üşüşeceğiz. Şu soluk ıslıklı sokak lambalarına yemin ederim ki senin yarana tuzu biz basacağız.”

Hep birden uzaklaştılar. Umursamadım. Kedi yanımda değil nasılsa. Kedi yoksa vicdan azabı da yok. Kedi yoksa kötü anıların sinek-üvez-böcek zihnime üşüşmesi de mümkün değil.

Rıhtımda bekliyorum.

Camiye gitmek geldi içimden. Belki müezzini yakalarım uçmadan. Daha evvel görmüştüm. Kalınca güzel ciltli bir kitabı var. Her gün onu okuyor saatlerce. Belli ki ordadır uçmanın sırrı. Girerim camiye gizlice. Yumuşacık halıların üstünden yılan çıkan kayarım. Mihraba çarparım, minberde soluklanırım. Saklanırım bir rahlenin altında. Örümceklerle aram iyidir. Yaparız bir yuva kubbenin ortasına. Oradan izlerim yedi ceddini imamın; gözüm kulağım pür dikkat. Heyt be! Bre! Peh, peh!

Ey din adamı, Ey insanları saf saf dizip onlara görünmeyen dünyanın vaatleri ile yol gösteren imam, ayıkla pirincin taşını. Cemaatin içinde riyakârlar var, cenabetler var, hırsızlar var, şerefsizler var. Senin iyi niyetinden şüphem yok. Ama demedi deme bak. Bunlardan biri bir gün toplar tüm ayakkabıları. Kalırsın başı kabak. Bana bakma. Ben alışığım sefalet. Kitabı da ele geçirdim mi, öğrendim mi uçmanın sırrını, sana da ihtiyacım kalmaz. Allah ile arama kimse giremez a. Değil mi kedi? Kedi?

Eve gitmek lazım. Bahklar yanmıştır kesin. Kulübe yanası bari. Karıncaya doğru söylediğim, martıyı affettiğim ve imama yardım ettiğim için pişman değilim. Bu dünya beni bu hâle getirdi. Az bile yapıyorum. Fazlasını yapabilirim. Belki de yapmışımdır. Yok yahu! Benim yapacağım kötülükten ne olacak?

Kulübeye döndüm.

Kulübem küçük, kulübem hapisane gibi. Çatısı da yanmış, bacası da kül olmuş. Hay bre! Peh! Peh! Ne balık kalmış ne kedi. Kedi hasta idi zaten, kedi ölümün eşliğinde idi. İnşallah denize atlamıştır da arada hortlar, iki muhabbet ederiz. Benim kimseye ihtiyacım yok. Bana akıl verecek birine hele! Kedi köpek, hayvanat işte! Kendi nefesine köpek der mi hiç insan. Kedidir, ölür; köpektir, kuduz!

Belki onun da babası denizde boğulmuştur. Belki o da küçücük bir çocukken bir su birikintisine düşmüş karıncaları kurtarmak için çırpınırken almıştır babasının boğulma haberini. O kalp kırıklığı ile kirli, gagasından çirkef damlayan martıların arasından geçerek babasını aramış, ezan okunduğu vakit aklına Allah gelmiş, Allah'tan babasını istemek için gittiğinde İmam ona babası ile er geç buluşacağına söz vermiş olsun. O an belki kedi benim yerimde olsa babasını kurtarabilecek bir kahraman gibi görürdü onu. Öylesine sakın, o kadar kendinden emindir ki... Denizde boğulan şehit olur... Ayyaş, kavgacı, anasına tekme tokat... Nasıl olacak bu iş... Ha kedi? Nasıl alacak onu Rabb'im cennetine? Yok mu bu işte bir terslik? Hem balıkların arada bir çevrilmesi lazım, yoksa yanarlar. Evi yakarlar. Kedinin uykusu da bir derin ki... Top atsan, evi satsan, deprem zelzele uyanmaz.

Babam öldü. Evim yok artık.

İyisi mi uzaklaşmak buradan. Sivas'a taşınmak lazım mesela. Deniz mezarlığında metfun bir baba yok, karınca yok, martı yok, imam yok... Orada yeni bir de kedi bulurum. Bana akıllar verir. Evlenip çoluk çocuğa karışırım. Büyür evladım. Ben ne kadar peşinden koşsam ne kadar çabalasam, önünü alsam da dadanır dedesi gibi içkiye. Üstüne kumar biner, karı kız biner. O da geberip gider de arada kalan yine ben olurum. Boş ver Sivas'ı. Boş ver mis gibi toprak kokusunu. Yeni bir kulübe yapalım. Kedi de döner geri; zayıf, çelimsiz, hastalıklı. Sayılı gün çabuk geçer. Elbet Allah'ım çok eziyet vermeden canımı alır. Değil mi kedi?

II. BÖLÜM

DENEME ÖDÜLLERİ

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

SEMA ŞAHBAZ

1996'da Almanya'nın Wetzlar şehrinde doğan Sema Şahbaz, ilk ve orta öğrenimini bu şehirde tamamladı. Justus Liebig Üniversitesi'nin Türkoloji ve İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümlerinden çift ana dal programıyla mezun oldu. Hayatını ve eğitimini Almanya'da sürdürmektedir. Türk, Alman ve İngiliz Edebiyatına ilgi duymaktadır. Edebiyat onun için sadece eğitimini aldığı bir alan olmaktan çok daha fazlası. Türk edebiyatına yönelik merakı ve ilgisi onu yazmaya yönlendirmiştir. Türkçe roman, öykü, şiir ve diğer türlerde okumalar yapmaktadır. Yazar, ana dili seviyesinde Almanca, ileri düzeyde İngilizce, başlangıç düzeyinde de Fransızca ve Kazakça bilmektedir.

AVRUPA'NIN GÖNÜL İŞÇİLERİ

“Geldikti bir zaman Sarı Saltık’la Asya’dan,
Bir bir Diyar-ı Rum’a dağıldık Sakarya’dan.”

Asya’nın bozkırlarından Rumeli’ye kadar uzanır bizim hikâyemiz. Toprakların yurda dönüşme serüveni bu şekilde başlamıştır. Nice bedeller verilmiştir bir karış toprak için. İnsanımız, atını sürdüğü her yere işaret bırakmıştır. Tabiatla ünsiyet kurmayı hiçbir zaman ihmal etmedi. Nehirleri, dağları, ovaları türkülerine ve şiirlerine konu etti.

“Bir Türk’ün gönlünde nehir varsa Tuna’dır, dağ varsa Balkan’dır.” diyor Yahya Kemal Beyatlı.

Esasında onlar güzelliğin erleriydi. Güzele sevdalı ve güzel yaymak için bir güzelin emrindelerdi. İşte bu bahsettiğimiz bahadırlar Yesevî ocağında yetişmiş Avrupa’nın ilk işçileriydi. Göğü çadırları bilip gönülleri inşa etmek üzere yola çıkmışlardı. Ay, yeni bir coğrafyada görünmeye başlamıştı onlarla. Gök kubbe, artık bütün milletleri kucaklıyordu. Gül Baba, Sarı Saltık, Demir Baba, Mevlâna, Yunus Emre, Ahi Evran, Hacı Bektaş-ı Veli ve nice erenlerin gayretiyle bir kalp teşkilatı kurulmuştu. Ve uzak iklimlere, nihayet Horasan’ın rüzgârı ulaşmıştı.

İnsanın, eşref-i mahlukat olduğu yeniden hatırlanmış ve itibarı iade edilmişti. Dilin, dinin ve rengin ehemmiyeti yoktu. Her fert nazarlarında biricikti. Nebevi mirasın varisi olmak

bunu gerektiriyordu çünkü. Bir bereketli sofraya buyur edilirdi herkes. Hor ve hakir görülen insanlar, merhamet halkalarında şifa bulurdu. Tekkeler, diğerkâmlık potası işlevi görür ve buralarda yüreklere nakış nakış şefkat işlenirdi. Bu ihya hareketiyle birlikte şehirlere Türkistan'ın ruhu üflenmişti. Öyle ki, Rumeli hakiki sahibine kavuştuğunda direnç göstermemişti. Fetihle birlikte esenlik, huzur, adalet ve refah gelmişti.

Zamanına göre bu, yadırganacak bir durumdu. İnsanlar mallarından olmamıştı, zorbalık görmemişti. Cetlerimiz aksine toplumun ihtiyaçlarını tespit edip vakıflar kurmaya başlamıştı. Böylelikle virane şehirler intizama kavuşmuştu. İnsan merkezli bir medeniyet inşa edilmişti. Medeniyetler estetikle başlar. Osmanlı ve Selçuklu bunu çok iyi kavramıştı. Türk mavisine bürünmüş davetkâr yapılarıyla mimari, mûsikîye dönüşmüştü. Bu efsunlu mûsikîyi iştirmekse “bir nefes sıhhat” gibiydi. Rumeli'nin serin ırmakları köprülerle buluşturulmuştu, yemyeşil vadileri abidevi yapılarla bezenmişti. Eski harap hâllerini anımsatmayacak bir sonsuzluk cilası sürülmüştü. Bir alem gibi yükselmekteydi kentlerin yeni kimlikleri. Şehrin güzelliği, renkliliği her geçen gün sakinlerinin ruhuna sirayet ediyordu. Yüzlerinde bir nur belirmekteydi. Kalplerin birbirine karşı yumuşadığı, herkesin kendini komşusundan sorumlu hissettiği, ötekileştirmenin zalimlik, çeşit çeşit kavimlerin ise rahmet sayıldığı huzurlu günlere erişilmişti. Bu bilinç ve derin insan muhabbeti, bir sahiplenişin neticesiydi. İnsanlar, karşılıksız yapılan bu iyiliklerin karşısında şaşkındı. Eşkıyanın nefes aldırmadığı, korkunun hüküm sürdüğü zamanlarda tekrar güvenmeyi öğrenmişlerdi. İyilik hem iyileştiriciydi hem de kolayca yayılıyordu.

İnsan sevgiyle kurtulmuştu. Ruh ıstırapları son bulmuştu. Söz hekimlerinin bunda çok büyük payı vardı. Çok vakit almamıştı. Şehre yabancı olarak gelenler kısa bir sürede müzeyyen kelâmlarıyla gönüllerde taht edinmiş ve halk tarafından

benimsenmişlerdi. Bu sebeptendir ki Mevlânâ, Rumeli'ye göç ettiğinde Rumî ismini almıştı. O toprağa iltica etmişti, toprak da ona. İnsan topraktan yaratılmıştır. Toprak bize bütün beşeriyetin eşit konumda olduğunu hatırlatır, mükevvenatla dost olmayı öğretir.

Mevlâna bu anlayışa sahipti, insana ve tabiata saygıyla yaklaşırdı. Nitekim birçok dostu olmuştu, müminler de gayri-i müslimler de dergâhının müdavimi olmuştu. Bir Rum kızı, ona duyduğu minnetten dolayı zeytinliklerini Mevlevihaneye vakfetmişti. Dostluğun ateşi her yeri aydınlatmaktaydı. Nihayetinde Mevlâna sınırları ve çağları aşan üne kavuştu. Bugün dünyada ismi çokça zikredilenler arasında. Dünyanın her tarafından kabrini ziyaret etmeye gelenler olur. Sezai Karakoç'un "yedinci oğul" dediğidir bir bakıma Mevlâna. Ancak Sarı Saltık için de bu söylenebilir. Sarı Saltık, Doğu Avrupadaki kırka yakın makamıyla Müslümanlar ve Hristiyanlar tarafından devamlı yâd edilir. Mevlâna da Sarı Saltık da kendilerine yabancılaşmadan "nurdan sütuna" dönüştüler. "Batı bu sütunu ortadan kaldırmaktan aciz kaldı", "Hâlâ onu ziyaret ederler ve şifa bulurlar" der Sezai Karakoç "Masal" şiirinde. Bu dizeler pek çok evliyamızı hatırmıza düşürür. Mevcut sınırlarımızın dışında kalan mezarlarıyla maziye ve atıye dair güzel bir hikâye anlatırlar. Onlar bulundukları yerin sahipleridir, bir belleğin sarsılmaz bekçileridir. Bu, yüzyılları aşan bellek, vakıf medeniyetimizi de ihtiva eder. Zaman içerisinde iyilik, destanlaştıktan sonra kurumsallaştı. Sosyal devlet modeline taş çıkartacak bir "ahlak devleti" geliştirildi ve toplum olarak kemâlâta erişildi. Toplumun bütün fertleri adeta hayır ve hasenatta birbirleriyle yarışıyordu. Bundan mütevellit İbni Battuta "Bolluk ve bereket Şam diyarında, sevgi ve merhamet ise Rum'da." demişti. Nerede bir eksik varsa hemen onun için bir vakıf kurulurdu. Bunların bazıları çok ilginçtir. İsrafi önlemek, şehir estetiğini korumak, tohum saklamak, temiz hava aldirmek, yol güvenliği sağlamak, ilmi

kitapları bağışlamak, fukara evlendirmek, helalleşmek, hayvan ve tohum ıslah etmek gibi ince detayları içinde barındıran vakıflar aralarında yer alır. Bu ihtiyaçlara geçmişte çare bulunmuş olması hayret vericidir. Herkes gücünün yettiği kadar katkı sağlamaya çalışırdı. İmarethane açamayanlar, kazanını bağışlardı veya erzak yardımında bulunurdu. Cami inşa ettiremeyenler, kandillerinde yakılmak üzere yağ gönderirlerdi yahut imamların maaşlarını üstlenirdi. Hanım sultanların ve Bâciyân-ı Rûm'un önemli katkılarını da unutmamak lazım. Bütün işlerin temelinde Allah rızası vardı. Birçok medrese, köprü, mabet, kervansaray, han, imarethane, çeşme, şifahane günümüze kadar ulaştı. Yurt dışındakilerin bir kısmı ise Osmanlı bakiyesi olarak varlıklarını sürdürüyor. Ancak son zamanlarda dehşet verici gelişmeler söz konusu oldu. Kültür varlıklarımızdan rahatsızlık duyanlar, beş yüzyıllık bir hafızayı silmek için kollarını sıvadı. Bosna bu hususta çok önemlidir. Hatırlarsınız Bosna'daki iç savaşlar esnasında Mostar Köprüsü saldırıya uğramıştı. Bu yıkım çok semboliktir. Çok etnikli, çok kültürlü, çok dilli ve çok dinli devrin sona erdiğine işaretti. Kabileci ve yıkıcı bir politika dayatılmaya başlamıştı. Aliya İzzetbegoviç için bu kabul edilemeyecek bir durumdu. Sırp ve Hırvat güçleri, Boşnaklara düşman kesilmişti.

Büyük acılar yaşanmıştı, Müslümanlara karşı suçlar işlenmişti. Kardeşliğin başkenti soykırımla anılıyordu. Aliya, bütün bunlara rağmen mücadelesine sadık kaldı.

Akliselim, kalbiselim bir insandı, Evlâd-ı Fatihan'dı. Ve beraber yaşamanın beş yüzyıllık tecrübesine inandığı için Bosna Hersek'i eski günlerine kavuşturmayı başardı. Bütün bu yaşananlar bir birikimin geçerliliğini yitirmediğini gösterir. Mevlâna'nın kardeşlik ilkesi, Sarı Saltık'ın küresel vizyonu, Aliya'nın fikirleri günümüz için hâlâ büyük önem taşır. Özellikle de gurbette yaşayanlar için meşale görevi görürler. Ne yazık ki sayıları epeyce çok olan Avrupa'daki Türkler bu

isimlerden bihaberdir. Bu yüzden bir kısmı bulundukları yere yabancı kalmaya devam eder. Bu konumda olmalarının nedeni de dil bilmemeleridir. Avrupa'daki üçüncü ve dördüncü kuşak, bildikleri dilleri çoğunlukla yanlış kullanır. Dil, toplumla iletişim kurabilmek için en etkili araçtır. Sarı Saltık bu sebepten on iki dil bilirdi ve üç semavi dinin muhtevasına da vaaz verecek kadar vakıftı. Ahmet Yesevi ise Farsça ve Arapça yerine Türkçe konuşmayı tercih etmişti. Bugün Balkanlar'daki Türk geçmişe rağmen çeşitli diller konuşulur. Buradan anlaşıyor ki atalarımız, hükmettikleri yerde hiç kimseye bir şey dayatmıyordu. Bu, kültürel hiçbir katkı sunmadıkları anlamına gelmez. Bosna'daki tekkelerde hâlâ Türkçe ilahiler yankılanır. Her şey ahenk içerisindeydi. Maddi ve manevi anlamda bir bolluk vardı. Aynı uyumu yakalayabilmek için Avrupa'daki Türk derneklerin gözden geçirilmesi gerekiyor. Buna çok büyük ihtiyaç var. Evvelâ insana yatırım yapılmalı. Gönüllere hükmedebilmenin şartı ciddi bir işçiliktir. Ancak bu şekilde tekrar doğrulabiliriz.

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

EMİNE DOĞRUL

1987’de Giresun Görele’de dünyaya gelen Emine Doğrul, ilkokul eğitimini burada tamamladı. 1999’da Türkiye’den ailesiyle birlikte Almanya’ya taşındı. Orta öğrenimini Almanya’da tamamlayan yazar, Anadolu Üniversitesi Sosyoloji bölümünde lisans eğitimi gördü. Sosyoloji alanında yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Almanya’nın Hamburg şehrinde yaşamaktadır. Yazar evli ve üç çocuk annesidir. Sosyoloji okumaları onu sorgulamaya, gözlem yapmaya yönlendirdi. Türk ve Alman Edebiyatını yakından takip eden yazar, deneme türünde eserler kaleme almaktadır.

SEN DE YAZ!

Tarih kitaplarının tozlu sayfalarındaki o çok uzak gelen eski günlerin, kapımızı davetsiz ve amansız bir misafir gibi çalmasıyla dünya durdu. Bu öyle bir duruştu ki dalgaların din-diği berrak suyun birden özünden vazgeçip sen oluşu, ayna oluşu gibi dünya iyiye de kötüye de ayna oluverdi beklenmedik bir şekilde.

Hiç yokluk görmemişler, kıtlık korkusuyla aslında doyamadıkları dünyayı alışveriş arabalarında eve yığmaya çalışırken basit tuvalet kâğıdı da bir paket un da kalp kırmaya yetti de arttı bile. Çünkü uzaklardaki yokluklar, kederler ve çaresizlikler gözle görünmeyen, adına Korona denen minik bir virüsle birdenbire sofranın baş köşesine, sohbetlerin en can alıcı noktasına oturuvermişti. İyilerin iyiliği, kötülerin kötülüğü en duruluğuyla sallandı önümüzde; belki yoksul fakat gönlü zenginlerin balkondan salıverdiği yardım sepetleri misali, ekmek gibi, aş gibi. Ve birdenbire akabilen, trilyonluk yardım paketlerini izledik hayretle her sene açlıktan milyonlarca çocuk ölürken hâlâ.

Hiç görünmeden, kendi canlarını hiçe sayarak sabah kalkıp bu dünyayı ayakta tutanların pelerinli kahramanlardan daha kahraman, daha korkusuz olduğunu gördük. Ve ne kadar kırılganız ne kadar da zayıfız, aslında bunu gördük, hissettik, yaşıyoruz.

Bir gün birileri uyanıp tarihin tozlu sayfalarını araladığında karşısında gördüğü bizler insanlığın başından beri verdiği savaşı tekrar veriyoruz şimdi. Bir var olma savaşını: insanca var olma savaşı, insan olma savaşı...

İster istemez “Kalıcı olabilenler arasına girebilenlerden miyiz acaba?” diye merak ediyor insan tarih yazılan şu günlerde. Dil ki kimliğimiz ve Cemil Meriç’in diliyle, ‘Ruh, yazının icadından beri ölümsüz.’ ise eğer elinde bir bavulla, aş uğruna memleket dediği can özüne veda edenler ve arkalarından gelenler; yani bizler, gurbetçiler ne kadar da hatırlanacağız, kim bilecek bizleri vakti gelip bu diyardan göç ettiğimizde? Yazılı dilde neredeyse yeri olmayan, tarih kitaplarında ‘işçi’ diye yer etmiş iki arada bir derede, iki vatanda tek gönülle olan bizler ne kadar kalabileceğiz söz uçup yazı kalıyorsa eğer?

Kendini, meramını, hislerini anlat(a)mayan herkes başkalarının onun hakkında anlattıklarının esiridir. Artık söz sahipleri tarafından tanımlanır, tanıtılır ve belki de yaşar; örneğin Amerika yerlilerinin yüzyıllar boyunca Hindistan ile hiçbir alakaları olmamalarına rağmen ‘Indian’ veya cilt renklerini dışlayıcı bir şekilde ‘Kızılderili’ olarak adlandırılmaları gibi. Yoksa bunu daha önce hiç fark etmediniz mi? Kim der ki kendine kırmızı derili; neye göre daha doğrusu kime göre daha kızıl derili? Ya da neden ‘beyazı’ denmiyor, fakat ‘siyahi veya zenci’ deniyor? Yüzyıllar süren emperyalist egemenlerin, kölelerine koyduğu isimler ve yaptıkları zulümler şüphesiz görünürde yok olmuş olsa da hâlâ dilde kalarak incitmekte ve maalesef toplumu şekillendirmekte. Peki “Bu uç örneklerin yurt dışında yaşayan bizlerle ne alakası var?” diye mi düşünüyorsunuz? Yabancı, Almancı, gurbetçi olmak yoksa sizin seçiminiz mi? “Doğup büyüdüğüm toprakta neden yabancı, hasretiyle yanıp tutuştuğum vatanda neden Almancı ya da hiç mi bitmiyor bu yol ki neden hâlâ üç nesildir gurbetçi?” diye sormadınız mı hiç kendinize? Evet belki sırf bu neden, yani kendini anlatma isteği, bile yazmak için yeterli.

Fakat bilincimize yönelik kısmını da göz ardı etmemeli tabii ki; öyle bir çağda yaşıyoruz ki ortalama bir lisenin bilgi birikimi dahi antik çağ filozoflarının bilgi birikiminden daha fazla. O kadar çok şey biliyor ki insanoğlu; semada gezen yıldızların içeriğinden tutun da zerrelere parçacıklarının hareketlerine kadar, belki eski insanların hayal bile ettiklerinden daha fazla şey biliyoruz şimdi, bilmediğimizi öğrenmek ise sadece saniyelerimizi alıyor.

Evet bilgi var, fakat bilgeliği kayboldu. Ahlak çerçevesinde yetişmeyen bir toplum, kendini geliştirmeyen bir birey ise asla kitaplar dolusu bilgiye sahip olsa da bilgeliği seviyesine erişemeyecektir. Bu ise alimlerin darağacında bile haykırılacak tek hakikat olarak adlandırdıkları saygı ile gerçekleşecek; saygı ise konuşarak, anlatarak, yazarak ve en önemlisi yaşayarak yayılacak ve ümidim odur ki saygı, insanlar arasında hak ettiği yeri nihayetinde bulacaktır.

Kalıcı olmak, dünyada bir iz, geleceğe bir miras bırakmak; bilge ve ahlaklı bireyler olmak ve bir toplum inşa etmek; kendini, benliğini, özünü anlatmak, tanıtmak, tanımlamak; kendi kadrajından çektiğin bir fotoğrafı gösterircesine, “Bak işte bu benim, bu benim dünyam, gördüklerim, hissettiklerim, bak işte dudağımın değdiği bardak, burnuma gelen çay kokusu, gönlümü titreten hasret, şehrimin eski binalarının arasında attığım adımlar, sokak müzisyeninin saksafonundan dalga dalga yankılanan şarkı. Bak işte hepsi burada, ben buradayım, satır satır, harf harf döktüm ellerine, oku, hisset, anla... Avrupa’nın kalbinde, dilinde yabancı bir dille, çoğu zaman Türkçe düşünen, hep Türkçe hisseden bir ben varım, bir ben vardım.” diyebilmek için yazmalı belki de. Bir gün birileri uyanıp tarihin tozlu sayfalarını araladığında karşısında “Bizleri BİZ olarak bulabilsin diye.” yazmalı belki de. Türkçe yazmalı.

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

ÜMİT ZEYNEB YÜCEL

1986'da Almanya'nın Gelsenkirchen şehrinde dünyaya gelen yazar, ilk ve orta öğrenimini burada tamamladı. Ruhr Üniversitesi Hukuk bölümünden 2013 yılında mezun oldu. İkinci lisans öğrenimine Fern Uni Hagen'da Siyasal Bilimler Fakültesinde devam etmektedir. Türkiye'de pek çok kurum ve kuruluş da staj yaptı. Yazar evli ve bir çocuk annesidir. Yaşamını ve eğitimini Almanya'da sürdürmektedir. Türkçe yazma alışkanlığı küçük yaşlardan beri devam eden Yücel, bunu daha da ileriye taşımak arzusundadır. Yazar, ana dili seviyesinde Almanca, orta derecede de İngilizce bilmektedir.

BİTMİYEN YOLCULUK: MEDENİYET ARAYIŞI

“Tanzimat sonrası Türk aydınına en çok yakışan sıfat” olarak garp kelimesinden türettiği müstağrip kavramını belirliyor Cemil Meriç. Müstağribi Avrupa’nın imal ettiğini belirtiyor. Mazisinden kopmuş ne Asyalı ne de Avrupalı olan, irfandan uzaklaşmış, ana dilini dahi unutmuş ve Avrupa fikriyatını bir ilmihal gibi ezberlemeye kalkan bir müstağriptir onun anlattığı. Bir kimlik erozyonunun sonucu olarak görebiliriz müstağrip olma hâlini. Kimlik erozyonunun temelinde bir kayboluş süreci var elbette. *İlmin* yitirilişi, *irfanın* kayboluşu ve *hikmetin* elden gidişi bu sürecin özeti niteliğinde. Zira bu üç mefhum medeniyet idealinin mihenk taşlarını oluşturmakta; onların yitirilişi ise bu fikrî ve amelî yolculuğu kesintiye uğratmaktadır. Dolayısıyla, medeniyet arayışının ön koşulu ilim, irfan ve hikmetin şahıslarda aktif hâle gelmesidir.

Nitekim bu arayışın ilk basamağı olan ilim, bilmek demektir. Bilmek ise bilgilenmek değildir. Salt anlamda “veri”, yani bilgi bizi ilme doğrudan ulaştırmaz. Öncelikli husus taleptir. Yalnızca talep edenler talebe olabilirler. Aksi takdirde verileri ezberlemek insanı âlim yapmaya yetmeyecektir. Yunus’un “İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir, / Sen kendin bilmezsin, ya nice okumaktır?” dizeleri ilmin hakikatine bizi yaklaştırmaktadır. İlme, adeta çölde yolunu bulmak için

alametlerin birleştirilmesi ve bu sayede bir noktadan diğer noktaya varılarak ulaşılır. İlim, yolun bütünüdür. Bu yolda ehemmiyet taşıyan husus alametlerin tefekkür yoluyla doğru okunmasıdır. Tefekkür ise ilim yolcusuna marifet kapısını açar. Ancak marifet yoluyla, yani irfan ile bir bütün olan ilmin parçası niteliğindeki alametler birleştirilebilir.

İrfan, medeniyet arayışının ikinci basamağını oluşturmak-tadır ve “bulmak, tanımak” manalarını içermektedir. İrfan bize neyi tanıtır ve neyi buldurur? İrfan, medeniyet yolcusuna hayrın, haz ve faydaya nispetle önceliğini tanıtır ve hayrın so-mut sonuçlarını buldurur. Bulan ise “olma”, yani hikmet yol-culuğuna çıkabilir.

Hikmet, insanın kendi sınırını ve hakikatini bilmesidir. Fıtrattan başlayarak Allah’ın varlığını ve birliğini hakkıyla id-rak edebilmek, hikmet sahibine hastır. Elbette her irfan sahi-bi hikmet sahibi değildir ve elbette medeniyet arayışında her kul âlim, irfan veya hakîm olma zorunluluğuna sahip değildir. Zira bu arayış bir yoluculuktur. Esas olan yola çıkmak, talep etmek, talebe olmaktır. Her kul iradesi ve nasibi oranınca hey-besini dolduracaktır.

Bu doğrultuda medeniyet olgusunu bireylerden bağımsız düşünerek incelemek eksik kalır. Zira Yesrib’in Medine olu-şu medeniyet arayışına çıkanların eseriymiş ve her bir bireyin önemli rolü bulunmaktaydı. Medine’nin dilimizdeki karşılığı “şehir” olmakla birlikte, temelini Kur’an ve Sünnet’in oluşturu-duğu medeniyetin coğrafi, sosyal, siyasi ve kültürel karşılığıdır Medine. Bu bağlamda medeniyet sivilizasyon ile eşdeğer değildir. İkisinin de temelinde bir dünya görüşü vardır. Fakat tam da bu noktada her ikisinin yolları ayrılmaktadır. Sivilizas-yon, Batı olarak adlandırılan devletlerde kapitalizm ile gelişim seyreden ve hümanizmi baz almış 18. yüzyıl kavramıdır. Sivi-lizasyon, tek dünyalı bir yaklaşım sergilemek suretiyle meta-fizikten bağımsız bir sistem tasarlarlarken, hümanizim ile insanı

hayatın merkezine yerleştirmiş ve adeta tanrılaştırmıştır. Bu tanrılaştırma, fikirleri, istekleri, inançları, bir ölçü olmadan her an değişkenlik arzedeabilen insanı, insanlığın bizatihi ölçüsü hâline getirmiştir. Ontolojik kaygı taşımayan sivilizasyon kendi koyduğu ölçülerin kaynağını doğal hukuktan aldığını iddia etmekte. Burada sorulması gereken soru, doğal hukuk kaynağının ne olduğudur. Zira kaynak olarak gösterilen fitrat, Allah'tan bağımsız bir hâle getirilmeye çalışıldığında, bozulma tehlikesi ile karşı karşıya kalacaktır. Bugünün doğrusu, yarının yanlışı ve bugünün yanlışı, yarının doğrusu olma riskini taşıyacaksa, insanlık için gelecek kaygısı kaçınılmazdır.

Medeniyet insanlığın gelecek kaygısını ortadan kaldırmakta ve fitrata uygun bir dünya görüşü temelinde, hayat anlayışı sunmaktadır. Medeniyeti zamanın ve mekânın ruhuna uygun olarak oluşturan bireyler, Mevlâna'nın "Pergel Metaforu" doğrultusunda hareket ederler. Mevlâna pergelin içneli ayağının sabit olduğunu, diğer ayağıyla da yetmiş iki milleti dolaştığını ifade eder. Sivilizasyonun sabit bir ayağı yoktur. Her iki ayak da zamana, mekâna ve bireylerin değişkenlik arz eden düşüncelerine yönelik hareket eder. Dolayısıyla sabitelerden yoksundur sivilizasyon. Belirlenen sabiteler dahi her an yok olma tehlikesi yaşamaktadır. Çünkü kadîm bir kaynağı olan sabitelerden yoksun insan, hazzın esaretinde olacaktır. Önceliği, kendisine hayır getiren değil, haz veren meseleler olacaktır. Haz ise geçicidir ve insanı saadete erdirmeye yetmeyecektir. Medeniyetin değişkenlik göstermeyen sabiteleri vardır. Bu sabiteler Kur'an ve Sünnet'tir. Müslüman şahsiyet pergelin sabit ayağı sayesinde bir duruş sahibi olur. Onun dünyaya vereceği bir mesaj vardır. O mesaj hakikatin sesi niteliğini taşımaktadır. Pergel'in hareket eden ayağı ise bu doğrultuda değişkenlerini belirler.

Zaman, mekân ve insanlar değişkenlerin yeniden belirlenmesinde önemli rol oynarlar. Bu da bize İslamiyet'in mesajının

çağlarüstü olduğunun bir göstergesidir. Medeniyet yalnızca sabitelerden oluşan bir mefhum değildir. Sabiteler, mevcut şartlara binaen değişkenleri üretirler ve bu değişkenler yine sabitelerin ışığında her an değişime hazırdırlar. Medeniyet ve sivilizasyon arasındaki bu önemli fark bazı kavramsallaştırmaların yanlışlığını gözler önüne sermekte. Batı Medeniyeti ve İslam Medeniyeti ayrımı tamamen kavramların içlerinin doldurulmamasından kaynaklanmaktadır. Medeniyet bizatihi İslamiyet'in tezahürüdür. Metafizikten bağımsız bir dünya görüşünü medeniyet olarak isimlendirmek, bu önemli farkı yok saymak demektir. Nitekim kavramların yerinde kullanılmaması sistemlerin yeterince anlaşılmamasına yol açmaktadır. Bu yüzden doğru kavramlar doğru tanımları da beraberinde getirmelidir.

Doğru tanımlamayı yapan çağımız düşünürlerinden biri de Sezai Karakoç'tur. Sezai Karakoç medeniyet tasavvurunu "diriliş düşüncesi" üzerinden inşa eder. Ona göre diriliş, bir dünya görüşüdür ve kimliğin yeniden kazanılması demektir. Diriliş, bir yanıyla akla, diğer yanıyla vahye dayalıdır. Dolayısıyla düşünce ve ahlak birbirinden ayrılmaz iki unsuru oluşturmaktadır. Tabiat ve insanın birbirlerini bütünlendirmelerinin sebebi, her ikisinin de aynı evrensel ilkelere dayanmasından kaynaklanmaktadır. Bundan dolayı kozmik düzen, doğrudan medeniyetin sosyal düzenine etki sağlamaktadır. Sonuç olarak medeniyete etki eden değerler sübjektif değil, bilakis objektif değerlerdir. Karakoç'un diriliş çağrısı günümüze kadar yankılanmıştır. Ancak önümüzde yeni bir çağ var. Postmodern çağın tam da ortasındayız. Modernite, sivilizasyonu üretmiş ve toplumları bu kavram üzerinden tasarlamışken; postmodern çağ, kavramların yerlerinden edildiği bir çağ olmuştur. Medeniyet ve sivilizasyon gibi kavramlar aynı kefeye konmaya başlanmış, aralarındaki farkı tanımak bir yana, bu kavramların neye tekabül ettikleri dahi unutulmuştur. Kavram karmaşası,

değerler karmaşasını da beraberinde getirmiştir. Yusuf Kaplan'ın da sıkça belirttiği gibi, postmodern çağın insanı yalnızca değerlerini kaybetmiyor, kaybettiğini de unutuyor. Değerlerinden yoksun insanlık kendisine yabancılaşıyor. Dolayısıyla insanlık fitrattan kopuk bir yaşam sürerek Allah'tan uzak bir hayatın içerisinde kayboluyor.

Müstağripler bu çağda da mevcutlar. Ancak onlar yine müstağrip olduklarını dahi bilmiyorlar. Kendilerini tanımlamıyorlar, tanımlanıyorlar.

Kendilerini Müslüman gören ama medeniyet tecrübesinden yoksun insanların yeniden tanımaya ve tanımlamaya ihtiyaçları var. Sivilizasyonun doğduğu topraklardaki toplumlar da kendilerini tanımlamaktan âcizler. Kültürel değerleri tamamen kaybolmaya yüz tutmuş ve Batı olarak adlandırılan coğrafya, İbrahim Kalın'ın da ifade ettiği gibi kendi kültürel kimliklerini İslam karşıtlığı üzerinden tanımlıyorlar. İslamofobi üzerinden suni bir düşman üreten bu toplumlar, kaybolan kimliklerini bu düşmanlık üzerinden yeniden canlandırmaya çalışıyorlar. İslam düşmanlığını ise “İslamofobi” kavramı ile masum bir çerçeve içerisine almak istiyorlar. Zira “düşmanlık” eleştiriye tabi bir tutum olabilecekken, “fobi” haklı bir korkuyu da içerisinde barındırıyor ve İslam düşmanlığı “fobi” adı altında Batı toplumunda yaygın bir hâl kazanıyor.

Medeniyet arayışı tam da bu noktada önem kazanıyor. Kendi kültürel kimliklerinin farkında olan ve farkındalık oluşturan nesiller; ilim, irfan ve hikmet yolculukları sayesinde medeniyet inşasının temelini atacaklardır. Bizler bu nesli bekliyoruz.

JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ

ZÜMRA UFUK FEUCHT

1985'te İzmir'de dünyaya gelen Zümra Ufuk Feucht, ilköğrenimini İzmir'de tamamladı. Ortaöğrenimini İstanbul Kabataş Erkek Lisesi'nde bitirdi. İstanbul Aydın Üniversitesi İnternet Gazeteciliği ve Yayıncılığı bölümü ile İstanbul Bahçeşehir Üniversitesi Görsel İletişim ve Tasarım bölümünde yüksek öğrenim gördü. Yüksek lisans öğrenimi için Avusturya'ya taşındı. Viyana Üniversitesi İletişim Bilimleri bölümünde yüksek lisansını tezli olarak bitirdi. Hayatını Avusturya'da sürdürmektedir. Türk Edebiyatına yönelik merakı ve yazarlığı çok küçük yaşlarda başladı. İlkokuldayken şiir yazmaya başlamış ve şiirleri okul dergisinde yayımlanmıştır. Yazar deneme, öykü ve şiir türlerinde eserler vermektedir. İyi derecede Almanca ve İngilizce bilmektedir.

YAZMA (C)ESARETİ

Neden yazarız? Neden yazmaya ihtiyaç duyarız?

Bu sorular her yazarın, yazmayı seven ve yazmaktan vazgeçemeyen herkesin kafasını günün birinde mutlaka meşgul eder. Kâğıt ve kalemle bir sevgiliyle buluşur gibi buluşanlar, yazma tutkusunun bir hobiden çok daha fazlası olduğunu bilirler ve doğal olarak onları bu buluşmaya iten sebebi merak ederler. Yazmak kesinlikle bir hobi değildir. Çünkü o, insanı her zaman mutlu ve huzurlu kılmaz. Bazı zamanlarda rahatlatır ama çoğu zamanlarda ise düşündürür, yorar ve kanatır. İnsanı farklı ruh ve düşünce hâllerine sürükler durur. Bu konu, genelleme yapılamayacak kadar yüzeysellikten uzak ve derindir. Dolayısıyla da bireyseldir. İnsanı kendine getiren, içine döndüren, bazen de kendinden uzaklaştıran bir eylemdir. Ve işte, tam da bu nedenle bir cesaret işidir ve gözü karalık bu eylemin doğasında vardır. Değerli yazar Nihan Kaya bu durumu *Yazma Cesareti* isimli kitabında şöyle ifade eder: “Yazmak cesarettir. Çünkü yerleşik kurallara ters düşmeyi, yalnızlaşmayı gerektirir ve günlük neşeden çok kaygılardan beslenir.”

Her ne kadar sessizce yapılsa da aslında yazmanın kendisi başlı başına bir cevaptır. Fakat bunların hangi soruların cevapları olduğunu bilmek her zaman kolay değildir. Bazen yazarken öğrenilir bazen de sonunda. Kimi zaman yazan kişi bile tam olarak neye cevap verdiğini bilemez. Böyle zamanlarda

aslında kişi, henüz olgunlaşmamış sorulara ya da gün yüzüne çıkmaya utanan ihtiyaçlara yanıtlar vermektedir. Ama asla, neden yazdığımız konusunda açıkça bir cevap vermez. Peki insanı yazmaya iten dürtünün ya da motivasyonun ne olduğunu nasıl buluruz?

Bir gün okumayı ve yazmayı seven arkadaşlarla kitaplardan ve yazarlardan konuşurken konu bir şekilde *Yazma İhtiyacı*'na evrilmişti. Hepimizin ilgisini çekmeyi başaran bu başlık, ortamı bir heyecan bulutuyla sarmıştı. Herkesin konuyu ele alış şekli farklı olunca *Neden Yazarız?* sorusunun çatısı altında toplandık. Dikkatimizi dağıtacak diğer düşüncelerin sağanağından kaçmaya çalışıyorduk. Öte yandan da soruyu, içten içe daha bireysel bir düzeye indirgeme niyetindeydik. Sualin üzerinde derinlemesine düşünüyor, yanıtı kendimizde arıyorduk. Çünkü bir başkasının neden yazdığını tahmin etmeye çalışmanın, bizi kesin bir sonuca varılamayan yanılsamalar silsilesinin içinde yolunu kaybeden berduşlara çevireceğini açıkça görebiliyorduk. Ayrıca yazmayı sevdiğimiz ve bundan vazgeçemediğimiz için de bu sorunun muhatabı doğruca biz oluyorduk. Bu nedenle kendimizi sorgulamaya başlamıştık. Herkes zincirini kırmış, neden yazdığını paylaşıyordu. Belki de içimizden birçoğu bu konu üzerinde ilk kez düşünüyor ve kendini ele verme cesareti buluyordu. Bazı sorular tabu gibidir, sorulması beklenmez veya olağan karşılanmaz. Kişi bununla karşılaştığında ya kaçır ya da onu sırtında taşıdığı yük dolu bir küfe gibi yere indirip açmaya karar verir. Eğer bu açılma bizim yaptığımız gibi tek taraflı değil de karşılıklıysa o zaman daha kolaydır. Çünkü karşıdakinin cesareti, diğerinin titreyen cesaretine güç katar. Dahası karşılıklı bir şekilde paylaşmanın getirdiği ferahlık, durumun kasvetini de dağıtır. Böylece sorgulama daha açık bir biçimde yapılabilir.

Aklımızdakileri samimi bir biçimde dile döktükçe cevaplarımız, ilk bahar çiçekleri gibi yavaş yavaş açtı ve renklendi.

Kimimiz anlamak, anlaşılır kılmak, empati kurmak, bir fikri savunmak ya da derinliğe ulaşmak; kimimiz tepki göstermek, deneyim aktarmak, varoluşun ağırlığına katlanabilmek; kimimiz de yüzleşmek, kurtulmak, gerçek ve hayal karşıtlığını algılamaya çalışmak için yazdığını söyledi. Yazma sebeplerini arka arkaya sıralarken belki hepimiz bir noktada birleştik belki de ayrıldık. Fakat sebeplerimiz aynı olsa dahi tıpkı kokuların kendine has notaları gibi farklılaşmıştık. Üzerinde düşündükçe anladım ki, aslında farklılaştığımız noktaların kökünde tekrar birleşiyorduk. Çünkü bizi yazmaya iten nedenlerin hepsinin aynı şeye ihtiyacı vardı: Cesarete. Evet, bir cesaretle elimize kalem alıp yazmaya başlamıştık. Aklımızdan, gönlümüzden süzülenleri dile değmeden kâğıda aktarmıştık. Ve mesele artık cesaret değildi. Mesele yazmaktı. Yazarken dağılmak ve kendinden geçmekti. Dahası her kelime ve cümle ile katman katman kabuklarla sarılmış pinhan âlemlere ulaşmaktı.

Fakat bir cesaretle başlayan bu serüven, içinde usulca büyüyen ve kökleşen bir esaret tohumunu da taşıyor. Kendimden yola çıkarak bizi sarmalayan bu esareti bir nebze de olsa tanımlamaya çalışacağım. *Bizi* diyorum çünkü bu esareti, kendini yazmaktan alıkoymayanların gözlerinden okuyorum.

Bana gelince, evet ben de yazıyorum: Nefesim kesilirken soluk alabileyim diye; soluk almak aynı anda nefesimin kesilmesiyle birlikte. Benimki apaçık bir esaret. Yazmasam kelimeler taşıp boğar geceleri. Yazmadığım her cümle örülür etrafıma demir parmaklık gibi. Yazsam sonu gelmez. Koyamadığım her nokta virgüle bağlanır. Ve ben virgüllerin kancasına takılan düşüncelerimin arkasından sürüklenirim.

Karşı koyduğum zamanlarda bir ben bilirim neler olduğunu. O yazmadığım gecelerde kaldırır beni cümleler gecenin dördünde. Puslu aydan düşen ışıklar, perdemden sızarlar uyanayım diye. Bir mırıldanma şarkı olur gönlüme, dilime.

Hoşuma gitmese bile elimde değildir, el mahkûm ben söyleyip ben dinlerim. Öyledir işte. Zorla dinlettirir kendini var gücüyle. Bir sus deyip kapıyı çekerek başka bir odaya geçmekle de kurtulamam bundan. Sonra bir bakarım sabah olmuş ve dökülür dilimden bir dörtlük:

*“Sabahın bu ıssız köründe
Damla uyku yok gözümde
İşler bekler önümde
Biraz uyusam bari...”*

Aklımdakileri bir çırpıda yazıp esaretimden kurtulmak isterim hep. Ama günün sonunda elde ettiğim şey: Saatlerce aklımı meşgul edenlerin yarattığı bir ağırlık ve biraz rahatlarım umuduyla sayfalarca yazıp üzerimi örttüğüm bir tükenmişlik... Bir nevi yarı açık cezaevi benimkisi; içinde kendimi ertesi gün yine bulduğum...

Bu esaret başka daha nasıl anlatılır, bilmem. Ama üstat Sait Faik'in sözlerinden daha açık şekilde ifade edilemezdi herhâlde:

“Yazmasam deli olacaktım!”

III. BÖLÜM

ŞİİR ÖDÜLLERİ

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

ÖMER FARUK BAĞ

1991’de Viyana’da doğan Ömer Faruk Bağ, ilk ve ortaöğrenimini Viyana’da tamamladı. Lisans ve yüksek lisans öğrenimini Viyana Üniversitesi Matematik bölümünde aldı. Mart 2019’dan bu yana Viyana Üniversitesine bağlı Kurt Gödel Research Center’da, matematiksel mantık alanında araştırma görevlisi olarak çalışıyor ve doktorasına devam ediyor. Hayatını Avusturya’da sürdürmektedir. Viyana’da muhtelif sivil toplum kuruluşlarının bünyesinde çeşitli görevler aldı. Almanca yayınlanan Derwisch dergisinin redaksiyon ekibinde bulundu. Türk ve Alman Edebiyatına büyük ilgi duyuyor. Şiirleriyle dikkat çekmektedir. Yazar, ana dili seviyesinde Almanca, iyi derecede İngilizce ve orta düzeyde de Fransızca bilmektedir.

YÜNCÜOĞLU'NUN YÂDINA

Celal Ağabeye ve fidanlarına armağan...

bağdat'ın başhocası, pek yaygınmış şöhreti
her derste dörtyüz âlim key dinlermiş hazreti

usûl ilmi dilinde, gönlü firkat çölünde
gün sonunda elinde sahicilik serveti

kâl ile hâl arası anun gizli yarası,
bu başı kim sarası, birlemeden kesreti

sarsılmış bilgi yolu, söylemez olmuş dili
gün gün artmış kabz hâli, uş endişe külfeti

hâlini gören tabib sezmiş işte bir aceb
(yok) demiş (zâhir sebep, sırdır ilden kasveti)

düşende dardan dare kılmaz havanlar çare
yol alan şardan şare bulur bâb-ı himmeti

çölde izi ilmeye, kendözünü bilmeye
son nefeste gülmeye vermiş sa'y ü gayreti

yamalı bir abası, omzunda su kırbası
sırtında da heybesi, geçmiş çölü milketi

öz nefesine hem ile, bir karıncaya bile
ulu bir nazar ile bakıp kılmış hayreti

bir gün yolda bir hoca sormuş (bu hâlin nice
medresedeki tâca tercih ettin uzleti)

(içimde hâlâ sızı, ol harâmînin sözü:
kitaptaki sırf yazı; hanî sende hücceti

okur bilirim sandım, safâ burcundan indim
başı tashihe döndüm, yola verdim dikkati)

süpürdükçe yerleri silmiş kalpten kirleri
hakkın ihsan nurları aydınlatmış zulmeti

terk-i terk yolun sonu, eğrilmiş mânâ yünü.
yâdında şühûd ânı, hiç dinmemiş hasreti...

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

SEMA GÜNGÖR

1993'te Almanya'nın Bergheim şehrinde dünyaya gelen Sema Güngör, ilk ve ortaöğrenimini bu şehirde tamamladı. Aslen Bingöllüdür. 2015 yılında Bergheim'de iş hayatına atılmış ve hâlen yine işletmecilik yapmaktadır. Yaşamına Almanya'da devam etmektedir. Yazar evli ve bir çocuk annesidir. Türk Edebiyatı ve Türk kültürüyle yakından ilgilenmektedir. Yurt dışında doğup büyümesine rağmen memleketinin türkülerine gönül vermiş, bağlama çalmayı öğrenmiştir. Türkçe sevgisini hep canlı tutmuş ve Türkçe kitaplar okumaya özen göstermiştir. Bu bağlılık onu zamanla Türkçe yazmaya yöneltmiştir. Şiir türünde eserler veren yazar, Almanca bilmektedir.

ÇAĞRI

-Yarının Çocuklarına-

Dört başı mamur zamanlar gördüm
Bir bebeği emziriyordu kış koynunda Ana Dağ
Ayakları dibinde beşik beşik ovalar
Sol omzunda sarı altın bir güneş
Sağ omzunda mavi ala bir bulut
Başında tülbent gibi kar örtüsü
Ve yürek yerinde çağlayan suyun gümbürtüsü
Eteklerinde sis...

Dört başı mamur zamanlar gördüm
Bir çiçeğe gebeydi patlamaya hazır dal ucu
Ve bir tohum ağaca...
Hıdrellez ateşleri giyinip süslenmişti bahar
Bahar dans etmeyi seven bir ebeydi...

Dört başı mamur zamanlar gördüm
Rüzgâra bulaşmıştı doğanın kadim türküsü
Ağustos böcekleri öterek tamamlarken ömrü
Karıncalar sır taşırdı ince bellerinde
Bülbül gagasında mutlu nidalar
Ve sesten ırmaklar vardı çocuk dillerinde...

Dört başı mamur zamanlarda
Tattım çiçekten çiçeğe dolaşan arının balını
Ve öptüm yarının çocuklarının
Yanaklarını...

Şimdi
Bir genç kız gibi irkilmez dokununca deniz
Fenerler dağıtmaz koygun karanlığını gecenin
Dört başı mamur zamanlarda değiliz...
Tadı kaçtı uykularımızın, geceler ağır
Ne denize dokunduk nice dir, ne sarıldık dağa
Sesler mi çalındı yoksa kulaklar mı sağır
Bir yok oluş içindeyiz çığlık çığlığa

Ama çocuklar var işte, yarının çocukları
Dağ gibi, deniz gibi, umut gibi dipdiri
Kara çocuklar, mavi çocuklar, kumral ve sarı...
Taç takmış şiire, koşturur bak biri
Gezdiriyor uyaksız, redifsiz kırları
Biri uçurtma yapıp salmış şarkıyı
Tanrının kuş uçurduğu mavi göklere
Şu göğün yüzüne fırçasıyla dokunan çocuk
Bir ebemkuşağı ilishtirir bak şimdi bir yere
Ve ben çağırırım, çağırır dağ, çağırır kıyı:
Hayatı bir değirmen dibeğine doldurup
Kalbinin ritmi ile döven çocuklar;
Gelin!
Yeryüzünü kurtarıp ağır yükünden
Yağmuru zift kokmayan göğü kuralım
Gülün, büyüün, eğlenin
Eğirin şu ömrümü çocuklar, ipi olayım
Göğün yırtığını diken iğnenin...
Çocuklar, yılmayın, inanın ki biz
Dört başı mamur bir zamanın eşigindeyiz
“Umut yok” deme çocuk, umut nasıl biter ki?
Görmez misin kar altında tohum nasıl göverir
Sevgi olsun yüreğinin katresinde yeter ki
Boz taş çiçekler açar, yosunlar meyve verir.

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

AYKUT KAYA

1992’de Almanya’nın Marburg şehrinde dünyaya gelen Aykut Kaya ilk ve ortaöğrenimini burada tamamladı. Ardından Giessen Justus-Liebig Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun oldu. Eğitim hayatının bir kısmını Türkiye, İsviçre ve Güney Kore’de geçirdi. Hâlihazırda Frankfurt ve Giessen Üniversiteleri Ortak Araştırma Merkezi ile Max-Planck Kalp ve Akciğer Araştırma Enstitüsü ortaklığında kardiyopulmoner alanında doktora bağlamında akademik çalışmalarını sürdürmektedir. Bu yıl içinde asistan hekim olarak göreve başlamakta hedeftmektedir. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarında görev yapan yazar; çocuklar, göçmenler ve sağlıkla ilgili projelerde çalıştı. Yaşamına hala Almanya’da devam etmektedir. Çeşitli Almanca ve Türkçe dergi ve gazetelerde yazıları yayınlanan Aykut Kaya, başta Türk Edebiyatı olmak üzere Dünya Edebiyatına büyük ilgi duymaktadır. 2019 yılında YTB tarafından takdim edilen Prof. Dr. Fuat Sezgin Üstün Başarı Ödülüne layık görüldü. Şiirler kaleme almaktadır. Yazar, ana dili seviyesinde Almanca, ileri derecede İngilizce ve orta derecede Fransızca ve İspanyolca bilmektedir.

ANADİL BAHÇESİ

Gaspırah İsmail Bey'e...

Anne, vazgeçemem dilinden.
İnsan vazgeçebilir mi topraktan, sudan, nefesten?
Bahar geldi, güneş yurdumun üstüne doğarken,
Bir avuç tohum yeşerir çorak dilimden.
Kırılmış dallar, cıvı cıvı yeşil tomurcuklar açar,
Duyulur çocuğun ilk kıpırtıları ana rahminden.
Arife gecesinden kutlu bir bayram sabahına,
Yapraklar, meyveler, çiçekler saçarım her yana.
İçimde yeşeren bu bahçe senin elinden.

Anne, vazgeçemem dilinden.
İnsan vazgeçebilir mi vatandan, memleketten?
Yeşerir bir dal, bir ağaç, bir fidan,

Olgunlaşır da meyveler gibi hür insan.
Sana bir hatıra, bir armağan ülkenden,
İncirler, zeytinler, portakallar, narlar,
Gelir kökleri kilometrelerce derinden,
Duyulur sesleri antik çağların ötesinden.

Anne, vazgeçemem dilinden.
İnsan vazgeçebilir mi cumhuriyetten, hürriyetten?
Bir avuç tohumdan olan bu bahçe senin elinden.
Düşse kalka, serile serpile bir çocuk oynar içimde,
Duymasalar da bu çocuk yeşeren ağaçların gölgesinden
Bahçeye çıkıp şiirler okur, şarkılar söyler içinden,
Haber verircesine yaşanacak en güzel günlerden.

Omuz omuza, el ele,
Hasretli gönüllerle bir ülke yarattık kendimize,
Kelimelerle, cümlelerle,
Noktalarla, virgüllerle,
Memleketten uzakta, bir uzak memlekette.

Anne, vazgeçemem dilinden.
Anne vazgeçemem,
Anne.

JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ

YUSUF ŞİMŞEK

1983'te Aksaray'ın Güzelyurt ilçesine bağlı Ilısu kasabasında dünyaya geldi. Yazar, ilk ve ortaöğrenimini Mersin'de tamamladı. Anadolu Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünden mezun oldu. 2011 yılında Hollanda'ya taşındı. Yaşamını Hollanda'da sürdüren yazar, evli ve iki çocuk babasıdır. Şiirleri, *İçel Sanat Kulübü*, *Maki*, *Demlik*, *Deniz* ve *Platform* dergilerinde yayımlandı.

ELİF

Duyduğum ilk emir, kelâm aşkına.
Okuyup yazdığım dil gibi Elif.
İnandığım davam İslam aşkına.
Uğruna düştüğüm yol gibi Elif.

Bir kan pıhtısına gebe bir niyaz.
Yaradandan ikram, lutfedilen haz.
Sabırla süslenmiş dokuz aylık naz.
Gülizar'da gonca gül gibi Elif.

Kalem'e bismillah Nun'a bismillah.
Aşkla zuhur eden ana bismillah.
İbadete kana kana bismillah.
Hilkat peteğinde bal gibi Elif.

Bir ulvi hasretti adağı vatan.
Bu kutsi vuslatın kundağı vatan.
Avazı memleket dudağı vatan.
Bayrakta nazlanan al gibi Elif.

Elif bir tefekkür, Elif bir vaat.
Allah'ın ilmine sunulan naat.
Elest meclisinde ettiğim biat.
Ahde sadık olan kul gibi Elif.

* Not: Âlâk Suresi'nin ilk inen beş ayeti esas alınarak yazılan şiir; beş kıta, aynı sure Kur'an-ı Kerim'in 96. suresi olduğu için 96 kelimeden oluşmuştur.

JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ

YETER DEMİR EKİCİ

1983'te Sivas'ta doğdu. İlk ve ortaöğrenimini doğduğu şehirde tamamladı. 2002'den beri Viyana'da yaşamaktadır. Anadolu Üniversitesi Sosyoloji bölümü ile Viyana Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünü bitirdi. Yazar evli ve üç çocuk annesidir. Viyana'da çeşitli kurumlarda Türkçe ve Edebiyat öğretmenliği yaptı. Türk çocuklarının Türk kültüründen ve Türk dilinden haberdar olmalarına verdiği eğitimlerle katkı sağladı. Ayrıca Avrupa genelinde yayın yapan Sabah Ülkesi adlı dergide editörlük görevi üstlendi. Yazarın çeşitli şiir yarışmalarında dereceye giren eserleri bulunmaktadır. İyi derecede Almanca bilmektedir.

MÜNACAAT

“Gece üstü açık kalmış harflerden
Avuçlarına kına yakmış bir şiirin
Dünyaya kök salma korkusuyla
‘Tek Kelime’ söyleyebilme temrinleridir bu”

Alacakaranlığında sabahın
Ayağından kıvılcım çıkan atların sahibi
Ey Hayy
Değişiyor her sonbahar yapraklar
Değişiyor çiçekler her bahar
İki nefeslik emanetimi
Duran eyleme.
Moleküllerin hızla donduğu
Şu gölgede
Kalbimi yayan eyleme.

Bütün harflerim, bütün kelimelerim
Tozlarım, küllerim, zerrelerim
kuyuda yaralarım
yaralarım kuyuda.
bütün hikayelerin başladığı noktada
çıkarsam ayakkabılarımı
girsem iki parmak arasına
“Rabbena la tuziğ gulûbena”¹
Çıranın tutuştuğu lahzada
Görsem saklı gözyaydınlıkları(mı)
kuru dallarda
Ey bizi uykudan uyandıran
musalla taşında
durdurma bu hayret atımı.
kurdun suçlu sayıldığı
o incecik perdede
konuştur benimle
‘Kerpiç ve taşını’²

1 (Âl-i İmran, 8)

2 “Layık olana taş ve kerpiç konuşur.” (Mevlâna)

Bir buğdayın rüyası başak tarlası
Rahmet deryasının özü yağmur damlası
yollar çember çember
bundandır
karadut yaprağından geçer
ve bundandır
bir topuk vuruşuyla
Ayakların altında kalır dünya
Ey tan yerinin de
kuşluk vaktinin de
gecenin de
Ey sabahın da sahibi
Bizlere hiç unutturma
Ağzı süt kokan nineler
Ve yeni doğmuş taylar
Aynı noktada
Aynı noktada.

Tavus kuşunun ayakları ve kanatları arasında
medler cezir
cezirler med oluyordu.
Sakalları deveye yapışmış bir zafer içiyordu
bütün denizleri, deryaları.
birdenbire olmuyordu herşey
herşey birdenbire olmuyordu
birdenbire olmuyordu Firavun
Ve olmuyordu birdenbire El Emin

Rengarenk kanatlarda
Büyümez bir lotus çiçeği mesela
ki başın bile ağrımazsa
al baltayı eline
sapla içindeki Nemrutlara.
akşam olmadan
kömür olamazsa asa
göğü yüreğinde taşıyanların ocağında
Kızıldenizler dolar alnımıza.
Kuru dallardan dökülen elmaslar
hep konuşan dudaklarda
kalır ontolojik bir vakıa

Düşman taklidi yapamayan toprağın,
Ey ayaklar altında akan
suların sahibi
Aziz eyle su gibi
Evvelimizi, ahirimizi.

Yaralarım tuz bastığından beri
Sermayesi buz olan adam
hadi sil silebilirsen
Şiirin kokusunu
Anneliğin eskimiş saçlarından
Ahh fışkıran sular kayalardan
Agave kaktüsü
Su zambakları
Bambuların açan tüm çiçekleri ahh...
Ah feraset
Atın gözündeki
Unuttuğumuz aciziyet

Ey yedi göğü yaratan
Yıldızların sahibi
Rahmet et
Bir ağacın şahitliğine uyandır bizi

‘Küçük çocukları
Küçük kurşunla öldürürler değil mi anne’³
Çocuk ...
Kurşun ...
Kurşun/Çocuk
Bağrı yanık kelimeler bağrında
Durmadan ters yüz oluyordu kum saati
Tek kumla.
Dondu kaldı göz pınarlarındaki damla
Nereye koyacağını bilemedi gözlerini
Yedi kere suyu arayan
Kalbin çaresizliği
Eğilip kalbinden öptü kelimeyi
Sonsuza dek yaralandı şair
Kâinatın nefesinde
döndü durdu
Kalbinde tek kelime

3 (Srebrenitsa katliamında bir çocuğun sözü)

Söyledi durdu.

“evla leke fe evla”⁴

“Kü çük ço cuk la rı

Kü çük kur şun la

Öl dü rür ler de ğil mi an ne”

ALLAH SIZLAR

ALLAH SIZ LAR!!!

Ey kuşun Rabbi

Ey yağmurun Rabbi

Yağmurkuşunun Rabbi Ey!

Yağmur ve kuşun gönüllerini

Nasıl da güzel birlemissin öyle

Savaşın ve çocukların bir anıldığı demde

Nasıl bölerim ekmeği, hangi elle

Nasıl bakarım göğe, hangi yüzle.

4 (Kiyame Süresi 34. ayet)

Hadi el ele tutuşalım
Sahneye çıkalım
Ezdiğimiz yüreklerin yangınını bastıralım
Afrika’da su kuyuları açalım
‘iyilik!’ yazalım
EFT yapalım
Hep birlikte gülümseyelim!
Tutunmak için toprağa
Kırk çeşit ayakkabı giyelim.

Çarkın dışında kaldı
Kırk altınla altmış altı eşkiya
‘ehadun ehad’ mayasıyla
Zeytinin çekirdeğinde ismi yazılı
bir zeytin dağına
yaslandı insanoğlu
ve ‘insan’ oldu
terk-i terkin deminde

nevşü neva buldu
zeytin de
çekirdek de
bastı toprağa
kafesten basamaklar
ayaklarının altında
kırk katır karşıda⁵
bomboş kırkı da

Âdemin, ademin ayağındaki dünya bağını
çözmesi bu
yolculuk bu.
'Ânın kazası yok'
dönemeyiz ana rahmine
kalbimin kıyametlerinde
çıldırılmış tekasür krizlerinde
Ey 'buyurduğundan kolay olanı söyleyen'⁶

5 (karunun hazine anahtarlarını taşıyan)

6 (Kehf 88. ayet)

bize
ümmileştir
kayıtlara geçmiş bütün kelepçelerimi
boynuma atılmış ilmeklerimi
Özgür eyle
Özümüzü gür eyle.

Leyla hep leyla mı konuşur
Kalemle yazılmaz hükmü
Elleriyle su verir çeliğe bir türkü
‘gönülden gönüle bir yol vardır görülmez’
aşekanın çınara tutunduğu gecede mi
Lâl olmuş masallar
bilinmez
kılıç kesikleri
konuşan leyla mı
çizilemez eşgali.

Kirpiğinde örselenmiş acıların hafifliğiyle
fani olurmuş

şu adına dünya dedikleri
Ey gönüllerin sahibi
Hasret gününde açılırken haleler
susuz eyleme değirmenimi

Göğün en mavisinde
Özgürlüğünü anlatanlara inat kafeslerin
Evinin hanımıydı annem
Alnından ve kalbinden öperdi
Kuşları
ve çocukları
ve yağmuru
öpüp başına koyardı
başımıza koyardı
Eller, ayaklar, gözler dikerdi
her gece yüreğimize
uzak coğrafyalardan
kanardı,
kanardık...

Adımlarımız kadar gözleri vardı annemin
Gül tohumları ekerdi
her bastığımız yere
içirilmesin diye buzağı kalplerimize.⁷

Azalan nüfusu için arıların
Aminle mühürlerdi
Elleriyle yoğurduğu hamuru
El bastığı kitaptan
Aynı nefesle gelir sesi
Gün doğarsa yarın
daha erken
daha erken kalkın çocuklar
Yüzünüze bakmaz sonra
Nüfusu azalan arılar

7 (Bakara, 93. ayet)

işte gerçek hikâye
çiğdemin çiğdem kokmasını
anlatırdı bir de
çünkü anneydi annem
günün her deminde.

‘Bile’ demeden
Karıncayı incitmeyen yürekler hürmetine
Ey kadim lügatlerin sahibi
beyaz
bembeyaz eyle ellerimizi.

Yazgısına yağmur düşmüş
damla tanır ancak
yazgısına çınar düşmüş tohumu
Anadilde akan gözyaşları sular ancak
bir karga ile güvercinin
topallayan ayaklarında
filizlenen dostluğu.

masaya vurma
ateşi üfleme

incitme eşyayı
ve dahi
Zayi olmaz kutuplarda kiraz ağaçları
Babamın suskunluğundan öğrendim
tüm bunları
Babam ki
gözümü açtığımda dünyaya
çağıldayan ilk şiir ummanı

Ey rüzgârda savrulan kum tepelerin sahibi
yolun ince
ipince ısıdığı o demde
Senden uzağa düşürme bizi.

Bütün eşekler at ilan edilmeli⁸
buyurdu devlet
Kafası karıştı ellerinde limon satan
çocukların
Borsada kuş seslerini duyan
saf kimyası fitratın
eksenimiz merkezinden kaymasın
büyük balık küçük balığı yutmasın
ve aminnn dedi
de
kalemi yerine koymadı adam
yer yerinden oynadı
dağ dağa kavuştu
kırlangıçlar dondu
bütün danalar delirdi

8 (Antistenos'un Atinalılara söylevi)

ve duydu adam
göz bulamadı ağlayacak
duydu
uydu.
Bugün başım ağrıyor dedi
Sonra uyudu
Kalem hâlâ yerinde değildi.

Ey gülün de
dikenin de sahibi
Mücella eyle bize bütün perdelerde
Kurtla kuzunun rengini

‘kûn fe yekûn’
Hayatımın gizli-açık bütün tanrıları
Teslim olun...

YTB Türkçe Ödülleri Seçkisi

2020

Avrupa'da yaşayan Türkler, uzun yıllar önemli olayların, önemli hikâyelerin içinde buldu kendilerini. Bazen kahramanı, bazen izleyicisi oldular Avrupa'da geçen zamanın. Ama şimdiye değin yaşadıklarını, düşündüklerini, hissettiklerini yazmaya, paylaşmaya ne vakit, ne dil bulabildiler. Avrupa'nın üçüncü kuşak Türkleri, hikâyelerini anadilleriyle anlatmaya başlıyor.

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, diasporadaki gençlerimizin ana dillerindeki yetkinliklerini artırarak Türkçe okumalarını, düşünmelerini ve yazmalarını teşvik etmek amacıyla, "YTB Türkçe Ödülleri" yarışması düzenliyor. *YTB Türkçe Ödülleri Seçkisi*, bu yarışmada şiir, öykü ve deneme türlerinde dereceye giren eserlerden oluşan bir kitap.